A NŐ
FEMINISTA FOLYÓIRA

Megjelenik minden hó 5-én és 20-án :: :: | Ára 20 fillér | Előfizetési ára: egész évre 5, félévre 2·50

A Nő. Megszűnt a feminizmus minden törekvését szolgáló „A nő és a társadalom.” A havonként egyszer megjelenő folyóirat helyébe lép az egyelőre havonként kétszer, de reméljük – belátható időn belül – hetenként kiadható új folyóirat: „A Nő.” Érdeklődést, szeretetet, munkát kérünk számára. A nő érdekeit szolgáló lap minden kultúrember érdeklődésére tarthat igényt. Szeretnünk kell folyóiratunkat, gondozó, védő, fejlesztő és felemelő szeretettel. És munkát kérünk számára. Az íróktól: írásaik javát. Ez nem szerénytelenség, ha a nő ügyének mérhetetlen perspektívájából *nézzük azt* a követelést, hogy a nőírók és a nő problémáival foglalkozó férfiírók munkájuk javával gazdagítsák a modern nőmozgalom irodalmi küzdőterét. A mozgalom többi munkásaitól, lapunk minden olvasójától pedig elvárjuk, hogy folyóiratunkat eljuttatják minden barátunk és ellenségünk házába. Nem sablonos „előfizetőgyüjtést” hanem eszméink lapunk útján való terjesztését jelenti minden egyes új előfizető. Terjesszük a feminizmus eszméjét: terjesszük folyóiratunkat.

***Bédy-Schwimmer Rózsa,* felelős szerkesztő,**
***Szikra (gr. Teleki Sándorné), Pogány Paula* „A Nő” feminista folyóirat szerkesztői**

Mrs Carrie Chapman Catt üzenete. Nagyasszonyunk levelet írt a Feministák Egyesületének, abban lapunknak is küldött üzenetet: »Hogy a kongresszus után – rengetegköltsége mellett – pénzük maradt, nem meglepetés számomra. Kedves Magyar Barátaim, a világ összes nőkongresszusai, kivétel nélkül, pénzfelesleggel zárultak, hát csak természetes, hogy a mi hatalmas sikerű budapesti kongresszusunk sem térhetett el a szabálytól. Súgjam meg Önöknek e szabály titkát, a titok nyitját? Okultunk a férfiak rendezésein: nem költünk felesleges dolgokra, nem nyújtunk többet, mint a mi pénzűt ennénk. Kongresszusaink törvényszerűsége is arról győzhetné meg minden becsületes politikust, aki az államháztartás egyensúlyára törekszik, és az államoknak feltétlenül szükségük van a nők politikai közreműködésére.

De ha nem is meglepetés: nagy öröm a jelentésük, tettel és őszintén gratulálok ahhoz a tervükhöz, hogy gresszusi tőkéjüket folyóiratuk kibővítésére fordítják. Vajh méltóbb emléket nem állíthatnak örökké emkezetes, gyönyörű budapesti kongresszusi nak. Biztos vagyok benne, hogy amely kongresszusra 1500 tagot vártak több résztvevője lett, úgy folyóiratuk előfizetőinek száma is túlhaladja majd legoptimistább rakozásaikat. Kedves Magyar Barátaink megmutatták az egész világnak milyen szép és lankadatlan erővel tudnak dolgozni eszméikért, tudom most lapjuk fejlesztésért kibálják majd ki erejüket. Sok-sok szerencsét kíván új munkájukhoz és szeretettel üdvözli az új folyóirat szerkesztőit, munkatársait olvasóit igaz hívük

New-York, december havában

Carrie Chapman

A huszonkilencedik paragrafus. Az alkalmasint legközelebb nyakunkba szakadó polgári törvénykezési paragrafus erdejében szerényen húzódik meg a 29-ik, mely szerint »A feleség köteles a közös háztartási házi munkákat végezni, férjét keresetével, közremunkálkodással támogatni, sőt még önállóan is keresni, amennyiben mind életviszonyaik úgy hozzák magukkal és nem több. Törvényhozóink szíves mébe ajánljuk a paragrafus következő bővítését; „A férj viszont köteles feleségét a közös háztartás házi munkájában munkálkodással támogatni, sőt köteles közös háztartás házi munkáit önállóan elgezni, ha a nő önálló keresetével nem tartja el a családot.” Vagy-vagy.

TARTALOM:

	Oldal
Bédy-Schwimmer Rózsa: Hz örök rejtély	2
SZIKRA: A férfi vádolt (vers)	3
Glücklich Vilma: Osztályharc és nőkérdés	3
Szirmai Oszkárné: Feministák gyermekvédelmi munkája	4
Sebei levele a magyar feministákhoz	5
Antal Gézáné: Ribus Marka	6
A nő és a közgazdasági élet	7
Glosszák	7
Feministák Egyesülete	8
Szikra: Éji pillék	12
A nő mint árucikk	13
Szegvári Sándorné: Minek is az a választójog?	13
A feminizmus kiskátéja	16
Kovács Lydia: Nyomor országában	17
,Reischhallerné Petheő Irén: A szerelem	20
Charlotte Perkins Gilman: Magda Margit	22
Nőtisztviselők Országos Egyesülete	23
Gergely Janka: Vádak	21
Beszerzési források	25

A szerkesztőség tagjai: Bédy-Schwimmer Rózsa felelős szerkesztő; Szikra (gr. Teleki Sándorné); Pogany Paula

Laptulajdonos: Feministák Egyesülete

Szerkesztőség és kiadóhivatal: V., Mária Valéria-utca 12. szám. Telefon: 142—40.

„A Nő" a Feministák Egyesületének, annak felvidéki és nagyváradi fiókjának, a Nőtisztviselők Országos Egyesületének, annak temesvári és szombathelyi fiókjának és a „Férfiliga a nők választójoga érdekében" hivatalos közlönye.

Lapunk tartalma csak a forrás megnevezésével vehető át.

Az örök rejtély.

Írta: BÉDY-SCHWIMMER RÓZSA.

Rejtély sokféle van, de ö r ö k rejtély csak egy: a nő, így mondják titokzatos mosollyal, vagy komolykodó fontoskodással, költők, irók, művészek és mondja az ő nótájuk refrainejeképen minden férfi, aki a nőről – elmélkedik.

Örök rejtély. S azért mégis minden tizenhat éves tacskó azt hiszi, ő meg tudja fejteni. Ő »ismeri a nőt«, hiszen ő férfi. S nemcsak, hogy ismeri, de csak ő a nőt. Az önmagát nem ismeri. Csak úgy hordja mivoltát, mint a madár a tollazatát: nem tudja miért, nem tudja minek.

A férfi mindent tud az asszonyról. Ismeri rendeltetését, szükségleteit, értékét, – az egyénit és a társadalmit – tudja milyen körülmények közt boldog, milyenek közt szerencsétlen az asszony. Tisztában van tehetőségeivel, korlátozottságaival.

Kívül-belül ismeri a nőt, aki számára együttesen egy kalap alá fogható fogalom.

S ha a nő sokfélesége tudatában fogalommá zsugorítása ellen lázong, ha rendeltetését a férfi megállapításaitól eltérően magyarázza: fenyegető megvetéssel állítják elébe az »örök rejtély« varázsszavát:

»Te asszonyagyu lény, akarod az örök rejtély talányait megfejteni?«

Több kell ahhoz, mint ami tőled telik. Ennek a feladatnak legfeljebb férfi merészkedhetik.

Mit tudhat a nő a nőről?

Mint ahogy az egyszeri anya, akit biztattak, hogy egy szobába gyömöszölt hét gyerekét küldje a friss levegőre, anyai felsőbbséggel sajnálta le a tanácsot, mondván: Mit tud a gyerek a levegőről?

Igaz is. Mit tudunk mi asszonyok önmagunkról? Igazi természetadta énünkről, erről a férfinyomorította átalakította énről? Ismerjük önmagunkat, mint a férfihez idomított, ugyan tagadhatatlanul az emberi fajhoz tartozó, de annak minden esetre másodrangú képviselőjét. De nem ismerjük, mert nem szabad ismernünk igazi magunkat.

A faji feladataink nagyságából fakadó büszkeségünket – a természet legnagyobb feladatát mi ránk bízta – megölték brutális törvényekkel, amelyek elhitették velünk, hogy a természet kitüntető bizalma: szégyenbélyeg.

Eredendő ösztöneinket: az embertvédő félelmetes anyai erőt kikapcsolták a világot irányító erőtényezők közül. Évezredekig tartó embermészárlás e szuggesztió eredménye.

Kultúrértékünket a maguk számlájára könyvelték el. Bennünket, az első szociális munka – azaz a nem csupán önmagáért es önmaga számára végzett munka – elvégzőit, az ipar kezdeményezőit kilóditottak a munkánkból, amelyet egyszerűen kisajátítottak, mihelyt az kifizetődött.

Elsenyvedt önérzetünk, emberi öntudatunk azonban nem pusztult ki csirájában.

Úgy látszik, oly hatalmas volt a törvények, társadalmi szokások és berendezések hamujával takart tüz, hogy parazsából újból kilobbanhatott a nó emberre válásának lángja.

Ez a láng hevít ma bennünket a társadalomban megillető helyünkért való küzdelemre. Ez világítja De a nő emberré válásának útját, melyet a nőmozgalom tör a természetellenesen elnyomorított társadalom rengetegében. Ebből a lángból táplálkozik hitünk, hogy ma meginduló lapunk – minden munkásának odaadó szolgálatával – erős eszköze lesz annak, hogy ne bujtathassák tovább a rejtélyesség burokjába a nőt, hanem ismerjék fel benne az emberi faj húsból-vérből való képviselőjét, akiben egy cséppel sem több a talányos rejtélyesség, mint a faj másiknemü képviselőjében.

Lapunk a nőt női szempontból fogja ismertetni. A mesterséges összezsugorodottságának megszűnésével járó igényeit, törekvéseit fogja képviselni. Eszköz lesz annak igazolására, hogy az örök rejtély ép olyan költői hazugság, mint az a sok más legenda, amit a nővel szemben elkövetett igazságtalanságaik leplezésére idők folyamán a nő körül szőttek.

Az örök rejtélyesség misztikumából kilépő nőt s vele együtt az egész társadalmat kívánjuk új folyóiratunk keretében szolgálni.

A férfi vádolt…

Írta: SZIKRA.

Feljegyezték rendre rendre az asszonyok bűneit
S a tönkretett férfi-éltek gyászos bús százezreit.
Ott van mindjárt ősünk: Ádám. Csupa hűség, hit, erény;
Mégis Éva… na de kész is róla a közvélemény.
Hát Xantippe ? Ugye rémes ?… Sokrates mit szenvedett!..
Még szerencse hogy panaszra házról-házra mehetett.
És azóta, – tán előbb is, – divatba jött a dolog,
Lám a férfi tollal, szóval, mind ellenünk háborog.
Történelem, irodalom, s bölcselet mind miből áll?. ..
Hogy a női hitványságra mindég új példát talál.
Sjől van ez így* ha *nincs másképp.* Ha *az a vád: szent igaz.
Ha ***nem csak a látszat bűnös, de maga a lényeg az.***
Ám ki tudja ? Ki tudhatja ? s épen itt a bökkenő
Mert eddig csak férfi vádolt, s mélyen hallgatott a nő.
Némán tűrt el minden szitkot, gyanút szeszélyt, ütleget
Mert ajkát hétszene zárta: illem, hit és szeretet.
Némán tűrt mert úgy tanítják önzetlen bölcs férfiak
Hogy örök dicsőség vár rá ép' e némaság miatt.
De a könny – ez áldott átok – (hisz néha csodát müvei)
Ha elnyelik, ha elfojtják rémes bosszút követel.
Méreggé lesz minden cseppje, – és szapora mindenik
„Megaerákat" „Xantippeket" mind ily könnyek termelik.
De hát: – muszáj, hogy asszonyszív ily könnyel legyen tele ?
Nem lehet, hogy ott tanyázzék a boldogság melege ?
Lehet, s lesz is: amely percben belátják a férfiak
Hogy az Ember szülőanyját tárgynak nézni nem szabad
Lehet, s lessz is: amely percben belátják az asszonyok,
Hogy gyermekként éldegélni ma már gyáva, csúf dolog.

Osztályharc és nőkérdés.

Írta: GLÜCKLICH VILMA

Régi taktikája minden ellenséges tábornak, hogy pártoskodást igyekszik szítani a küzdők soraiban. Evvel élnek a nőmozgalom ellenségei, mikor a munkásnővel azt akarják elhitetni, hogy a »polgári« nőmozgalom híveiben ellenségeket kell látnia. Hála a munkásnők folyton szélesbedő látókörének és a férfi szaktársaik viselkedéséből naponta levonható tanulságoknak, ma már ez a taktika nem válik be. A gondolkozó, nem csupán »tömeg« cimén kormányozható munkásasszony világosan látja, hogy speciális női igényeit a legdemokratikusabb férfitársadalmak sem elégítik ki. Nem is riasztja el semmiféle rágalom és ellenpropaganda attól, hogy a Feministák Egyesületéhez forduljon ügyes-bajos dolgaival és e valamennyi nő érdekeit képviselő testülettől kérjen tanácsot és segítséget.

A »polgári« nőmozgalom hazug jelszava csa olyan polgári osztálybeli nőknél hull termékeny talajra, akik könyvekből és előadásokból merítik a munkásnők helyzetére vonatkozó ismereteiket; akik elhiszik, hogy a férfi-munkás védi a nő érdekeit is, holott akárhány szakszervezetbe be sem bocsátja a nőmunkást. Ezek a szalon-szocialisták elhiszik, hogy a demokratikus választójog birtokában a férfiak gondoskodni fognak a nő egyenjogúsításáról, holott Francia-, Német-Olaszország, Ausztria és az általános férfiválasztói többi államai példájából megtanulhatnák, hogy ez tévédés. Elhiszik, hogy a nő cenzusos választójoga munkásnő elnyomatásának fokozását és meghosszabb tását jelentené, holott Norvégia példája világosan mutatja, hogy a felszabadult nő nem feledkezik meg rabságban maradt asszonytársairól, mint a felszabadít férfi, hanem a nőérdekek speciális védelme mellett az alkotmányból még kirekedt nők választójogának megszerzéseért éppúgy küzd, mint a korlátozott választó jog elérése előtt.

Az összes társadalmi osztályok asszonyainak szolidaritását parancsolóan követelik s ezért előbb-utóbb minden országban megteremtik azok a problémák, melyek a nő szerelmi életével és anyaságával kapcsolatban merülnek fel.

Habár legnagyobbrészt a proletár nők közül k rülnek ki azok a szerencsétlenek, akiknek emberi mé tóságát, – ha a nyomorúság a prostitutio karjait kergette őket – a rendőri felügyelet semmisíti. még végkép: nincs asszony, akinek életére végzetes hatást ne gyakorolhatna ez a fajunkat testileg és erkölcsileg minden más fajnál alacsonyabbra helyező rendszer, kenyérkereső asszony útjait mindenkor keresztezheti legbelsőbb ügyeit firtató rendőr; sőt mint a nagyváradi menyasszony híres esete végleteiben mutatta, legvédettebb leányt is csaknem tönkreteheti a rendőrségnek ez az »erkölcsök fölött őrködése.« De ha elég szerencsések vagyunk is ahhoz, hogy közvetlenül szembe ne kerüljünk a társadalom testén tátongó; fekéllyel, szinte lehetetlen elkerülnünk annak ethikai világunkat megfertőző befolyását, ragályt terjesztő baktériumát. Hiába igyekszik a társadalom legfelsőbb rétegeiben az asszony is fiába oltani a felelősség érzetét, mások érdekeinek respektálását; az állam közegeinek »erkölcsrendészeti« működése azt a csalódást kelti az ifjúban

Ő. cs. és kir. Fensége József főherceg kamarai szállítója.

LÖW SÁNDOR

ékszerész és órás

Budapest, V11L, József-körút 81

Dús raktár remek kivitelű ékszerekben, ezüst serlegekben, evőeszközök és alkalmi ajándékokban, úgyszintén mindennemű zseb-, utazó-, álló- és fali órákban.

■■■ TELEFON 62–68. ■■■

mintha az ethika tűrne kivételeket; mintha a prostituáltak szerencsétlen hada nem is volna ember, nem is erezné a vele űzött visszaélést. Hiába óvjuk családunkat a fertőző bajoktól; hazahozhatja annak minden férfitagja – hiszen őket nem vizsgálja rendőrorvos! – és terjesztheti minden ember, aki élelmiszert, vagi; egyébb használati cikket hoz házunkba, a luesnek és vele rokon betegségeknek csiráit, amelyekkel a természet valóban »hetedíziglen büntet«.

A munkás asszonynak éppen úgy fáj, mint a hercegnőnek, ha férjétől nászajándékul súlyos betegséget kapott, amely már ifjan öreggé, anyaságra és munkára képtelenné teszi, vagy gyermekeit nyomorítja meg; ha viruló leánya, akinek zavartalan boldogságát remélte házassággal biztosítani, hirtelen hervadásnak indul a házaséletben.

Első sorban a munkásnőt sújtják a leánykereskedés borzalmai, az emberhússal kereskedők emberséget nem ismerő kegyetlenségei.

Az alkohol legpusztítóbb fajtái a munkáscsaládban érvényesítik végzetes hatásukat; a pálinka pillanatnyira feledteti a munkással nyomorúságát, elkeseredését, de egyidejűleg martiriummá teszi felesége, családja életét, akik öntudatosan szemlélik a családapa testi és szellemi züllését.

Ezekkel a barbárságokkal szemben pedig nem látunk erélyes intézkedést egyetlen oly államban sem, amelynek polgárai közül csak a férfiak szólhatnak bele a közügyek vezetésébe, a törvények alkotásába. Ellenben mindenütt, ahol a nők teljes politikai és polgárjogokkal rendelkeznek, sikra szálltak a prostitutio rendőri szabályozása és az ebből származó bajok ellen. Csak a politikailag felszabadult nők tiltották ki az alkoholt hazájukból.

De sikra szálltak az anyaság gazdasági érdekeiért is: az anyasági biztosítással, az apai felelősség fokozásával kívánják lehetővé tenni mindenütt, hogy a proletárasszony keresete ne szűnjék meg a gyermekének születését megelőző és követő hetekben. És védelmére keltek az anya testi épségének. Finnország nő-képviselőinek első indítványai közé tartozott az, amelyben sok és jól képzett bába alkalmazására kívánták az államot kötelezni.

Kétségtelen, hogy vannak a különböző társadalmi osztályokhoz tartozó nőknek ellentétes érdekeik; ezeknek érvényesítéséért a saját társadalmi osztályuk pártjai, illetőleg szakegyesületek keretében fognak küzdeni.

De a speciális női érdekek csakis úgy számíthatnak kielégítésre, ha együtt és egyetértően küzdenek érte az egész társadalom asszonyai. Csak így szerezhetik meg azt a szerszámot, amellyel mindegyikük felépítheti a vele egy társadalmi osztályhoz tartozókkal együtt az ő számára legszükségesebb intézményeket; csak igy tehetnek szert alkotmányos országok polgárainak leghathatósabb fegyverére, a választójogra.

Legfontosabb feladatunk január havában: előfizetőt, ha nem többet, legalább egy újat szerezni.

Tájékozódást kíván a nőmozgalom minden kérdéséről? Olvassa figyelmesen „A Nő” kéthetenként megjelenő számait.

Feministák Gyermekvédelmi munkája

Írta: Szirmai Oszkárné

Eddigi lapunk, »A Nő és a társadalom« hét éven keresztül híven kísérte mozgalmunk hazai és internacionális fejlődésének minden mozzanatát és bátorító szavával irányította munkánkat; most midőn új alakban, új erővel még hathatósabban akarja szolgálni az eddigi célokat, különös figyelemmel fogja kísérni a Feministák Egyesülete anya- és gyermekvédelemi bizottságának működését. Abból az elvből indulva ki, hogy a »Nő«, mely felakarja karolni a nő összes törekvéseit, természetszerű fejlődésének minden lehetőségét, mely a m a asszonyát, helyes módon a holnap asszonyává akarja nevelni, az be akar számolni mindazon törekvésekről, melyekkel a jelen megalapozza a jövőt, melyek a gyermek .sorsának javítását *célozzák*. És mint a nők teljes szolidaritásnak hirdetője, különösen foglalkozni akar mindazon mozzanatokkal és tényezőkkel, melyek a nőt legsajátosabb világában, ott hol minden nő kell, hogy szolidárisnak érezze magát minden nővel, melyek a nőt mint anyát érdeklik.

Anya és gyermekvédelmi bizottságunk eddig főkép gyakorlati irányú tevékenységet folytatott, és annak segítségével nevezte meg a tapasztalatokat arra hol kellene, hogyan lehetne a meglevő bajokon segíteni, társadalmi intézményekkel, hatósági intézkedésekkel és a törvénynek – hatásaiban messze generációkra kiható – alkotásaival. Most a mindenesetre legfontosabb tett mellett a szó is jusson jogához, a szó, mint a jövő cselekedetek előkészítője és irányítója. A szó, mely nemcsak az anyagi nyomokról akar beszámolni, hanem a gyermekeknek és anyáknak annál gyakran még keserűbb erkölcsi szenvedéseire keresni a gyógyulás lehetőségeit.

Vállvetett munkában egyesíteni akarjuk anya- és gyermekvédelmi eszméink elvi úttörőit és gyakorlati munkásait. Be fogunk számolni azokról az eredményekről is, melyeket a nemzetközi mozgalom e téren felmutat, hogy azokhoz mérhessük a mi törekvéseinket és eredményeinket. A gyakorlati tapasztalatokból leszűrődő elvi meggyőződések hirdetésével hozzá akaiunk járulni azon társadalmi köztudat megalapozásához, melyből a helyes és humánus törvényeknek szükségkép ki kell alakulniok. És midőn beszámolunk bizottságunk gyakorlati munkájáról, melyet az állami gyermekvédelem szolgálatában és a székesfővárosi árvaszék megbízásából a hivatásos gyámokkal együttesen végez, azon reményben tesszük azt, hogy mind több és odaadóbb munkatársak fognak sorakozni eddigi kitartó és céltudatos munkásaink mellé. És ha beszámolunk hazánk különböző részeiben a középponti bizottságunkéhoz hasonló célzattal alakuló bizottságok működéséről, azon reményben tesszük azt, hogy rövid időn belül hozzánk fognak csatlakozni széles e hazában mindazok, kik velünk éreznek, mindazok a magyar nők, kik át vannak hatva a meggyőződéstől, hogy a családi boldogságot megalapozó anyai szeretet nem érhet véget házunk küszöbénél, mert anyai kötelességei vannak a szociálisan érző nőnek nemcsak édes szülöttei iránt, hanem minden gyermek iránt, kiről édes szülője kellően nem gondoskodhatik. A magyar állam hangoztatja a gyermek veleszületett jogát, hogy róla gondoskodjanak, mi fölemeljük szavunkat azon joga mellett, hogy őt szeressék. Tapasztaltuk, hogy sok helyen visszhangra talál ébresztő sza-

vunk, és hogy – a legértékesebb energia elpazarlásaképp – parlagon hever sok szunnyadó anyai szeretet, mely nemes munkára vár. Úgy, hogy csak csoportosulnia kellene mindenütt a hasonló gondolkodásúaknak közös munkára, annak elérésére, hogy hazánkban, melyben az állami gyermekvédelem megalapozása oly mintaszerű, a társadalmi gyermekvédelem, mint a női jogok és kötelességek együttes és kiváló kifejezése, mindenütt nyomon kövesse azt. És midőn jogaink megtagadásával oly gyakran arra utalnak, hogy a nők, az államfentartás céljából mindeddig oly fontosnak tartott katonai szolgálatból nem veszik ki részüket, mi viszont utalhassunk arra, hogy az állam jövőjét biztosító gyermekvédelmi munkában sorakozzunk, és mint hűséges katnák, nem emberirtó, hanem embermentő munkát v gezve, védelmezzük az anya és gyermek legszentel jogát.

A marosvásárhelgi feministák gyermekvédelmi csoportjának megalakulása. Azoknak az előadásoknak a hatása alatt amelyeket Szirmai Oszkárné és Pogány Paula tartottak novemberben a marosvásárhelyi feministák meghívására, december 8-án alakult meg ott a gyermekvédelmi bizottság helui csoportja. Az elnöki tisztséget Ugron Gáborné vállalta el, aki a gyűlést Halász Józseffel, az Agria bank igazgatójával együtt készítette elő és az előadást nagyszabású elnöki beszéddel nyitotta meg.

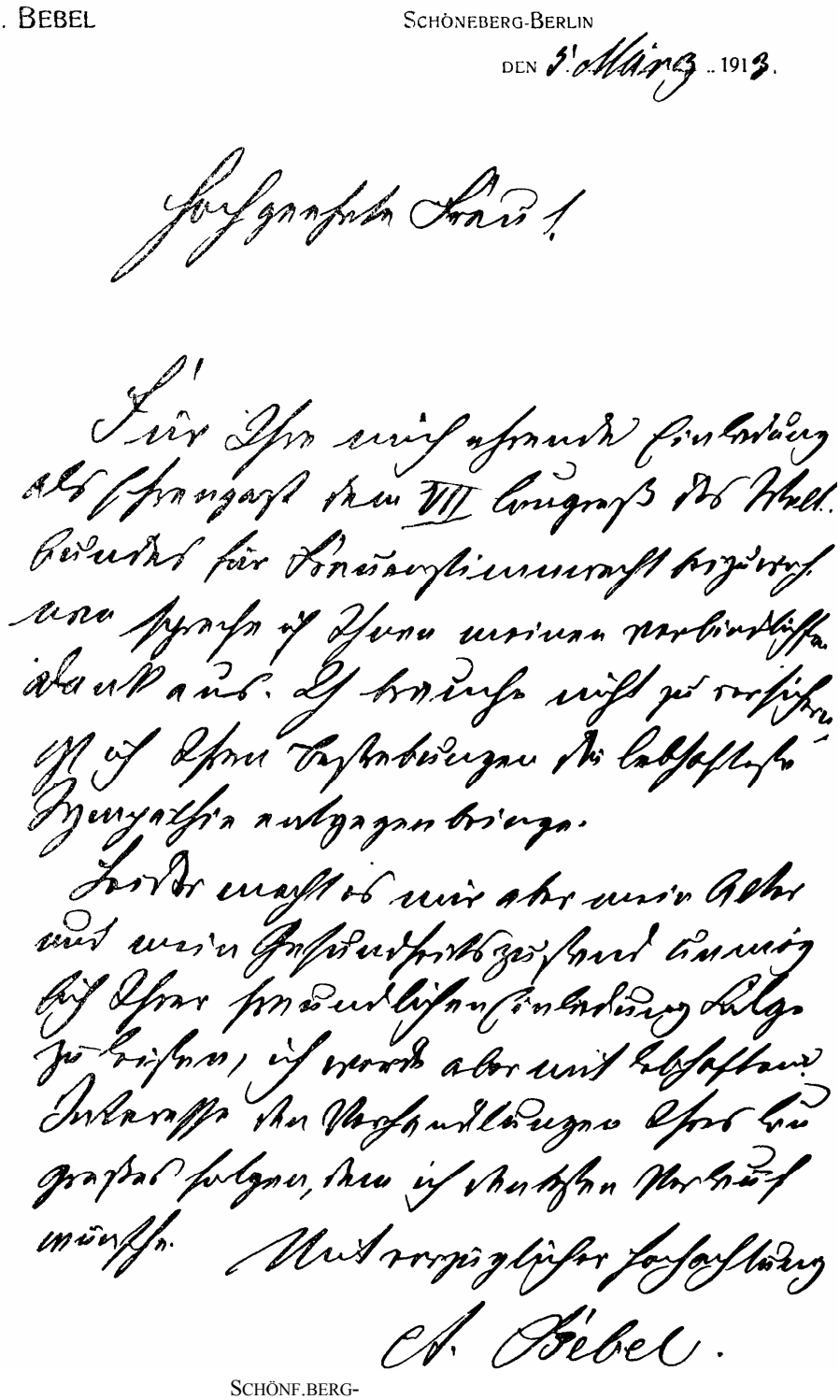

A. BEBEL

SCHÖNEBERG-BERLIN

DEN 5. März 1913.

SCHÖNF.BERG-

Bebel levele a magyar feministákhoz

Itt adjuk az elhunyt na, pártvezérnek azt az érdek levelét, amelyben a válaszi jogi kongresszusra szóló me hivást szívélyes szavakl megköszönte a Feminist Egyesületének. Bebel leve nek magyar szövege:

Schöneberg-Bei
1913. március 5-

Igen tisztelt Asszonyom

Megtisztelő meghívásáért, hogy a Nők Választójogi Világszövettségének VII. kongresszusán mint díszvendég vegyek részt fogadják őszinte köszönetemet. Felesleges hangsú lyoznom, hogy törekvése kel a legélénkebben rokonszenvezem.

Sajnos, korom és egészségi állapotom lehetetlenné teszik, hogy szíves meghívásuknak eleget tegyek. Azonban kongresszus tárgyalásait a legélénkebb figyelemmel fogom kísérni és a legjobb sikert kívánok. Kiváló tisztelettel

A. Bebel

Lám Bebel nem neves „dámák csődületének” vagy a „hölgyek választójogért küzdő” gyülekezetnek kongresszusunkat, hanem jelentőségét becsületesen mélnyolta.

Ribus Marka

PESTI RIPORT. **Írta: ANTAL GÉZÁNÉ**

Ribus Marka pária-asszony volt; az ura vice volt a Práter-utcában, egy nagy, pesti bérkaszárnyában, ahol sok szegény, még szegényebb és legeslegszegényebb pesti partáj lakik. Az ilyen ház tele van nyomorúsággal, tele van jajkiáltásokkal, ostoba és durva tragédiákkal, verejtékkel, könnyel és piszokkal. Ribus Marka is a szegénységből jött; a szegénység pedig nem finomítószer: durvára ráspolja, szögletesre gyúrja, össze-vissza ficamítja az embereket.

Markát a természet tömzsire, széles arcúra, vastag orrúra szabta, de azért valamikor kedves lehetett az arca, és jól állhatott rajta a nevetés. Csakhogy a nyomorúság vénít; Marka arca is már tele volt ráncokkal, szeméből kikopott a fiatalos fény és a haja is megritkult. Marka egyszerű, vaskos, szimpla tömegasszony lett; nem volt rajta semmi nimbusz; az volt, ami egy pesti, szegénységgel teletömött bérkaszárnya vicénéje lehet. És mégis volt Markában valami, ami nemes és finom, amivel a természet nagyot és szépet akar. Marka – asszony volt! De ez volt neki is éppen a katasztrófája.

Ribus Marka ura tehát vice volt. Ezért volt a Marka vicénél. Ez is rang! De Marka rangja mégis kevésbé volt megalapozva, mint más vicénéké. Marka viszonya ez urához ugyanis nem volt polgárilag és törvényesen szabályozott helyet. Markának a viszonya az urához, a vicéhez, nem is volt helyzet, hanem csak állapot. Markának nem volt társadalmi helyzete, mert Marka csak »úgy élt« a vicével. A vice »polgár« volt, Marka csak »ágyas«. A vice nem tudta ezt ilyen pontosan, de azért érezte a társadalmi morált és nem csekély büszkeséget táplált pálinkás önérzetében Markával szemben. A vice durva és rossz ember volt, Marka becsületes és jóhajlandóságú. De az nem ért semmit; a vice, aki megtehette volna, hogy megesküdjék vele, nem tette ezt meg. Marka azért éppen úgy mosott, súrolt, főzött, nyomorgóit és szeretett, mintha hites feleség lett volna. Mindenre jó volt, amire jó a feleség, de a vice nem ment vele az anyakönyvvezetőhöz és emiatt a kis út miatt Mátka mégsem volt becsületes asszony, csak becstelen perszona, aki együtt él egy idegen férfival.

Ribus Markáéknak volt egy vicelakásuk lent a pincében. Abban sok mindenféle vacakjuk; volt három vánkosuk és – az Isten tudja, honnan – akadt öt zálog cédulájuk is. A zálogcédulák közül kettő Marka holmijáról szólt, három a vicééről. A vánkosok azonban kizárólag Marka tulajdonát képezték. Azokhoz a vicének nem volt semmi köze; a vánkosokat Marka hozományul hozta. Marka súrolta a lépcsőket, söpörte az udvart, összegyűjtötte a szemetet, melyet reggel kicipelt az utcára. Közben Markával nagy szerencsétlenség történt: anyaságba esett.

– Hogy a ménkü üssön beléd! Hogy a fene egyen meg! Vigyen el a nyavalyakórság! – így üdvözölte a vice Markát, mikor megtudta a dolgot.

Ribus Markának ettől kezdve rosszabb élete volt, mint a kutyának. A vice azelőtt ok nélkül is megverte, megrúgta; most egészen jogosnak vélt fölháborodással tette ezt: miért lett anya?

Egy napon az történt, hogy Marka elvesztette az ura három zálog céduláját. A vice éktelenül dühös lett.

– Te rongy! Te ilyen, te olyan! – mondta a vice, azután jól elpüffölte és kirúgta.

Nem azért rúgta ki, mert a cédulát elvesztette, hanem egyrészt, mert megunta és azért, mert anya lett; hogy fog tudni ezentúl annyit dolgozni, mint a barom.

Marka elköltözködött a vicelakásból. A berendezéssel nem volt sok dolga. Egy seprű az egyik kezében másikban egy szemétlapát, egy kék rocska, amiben mindenféle edények voltak, a hátán egy szalmazsák; így cogott ki nagybúsan a házból…

– Nem volt velem esküdött! – mondta a vice a butikban. Büszkén és önérzetesen mondta ezt. Hiszen ő polgár volt!

Az utcán találta magát az asszony, egészen egyedül; egyedül az anyaságával. Kezében a rocska, a lapát, a seprű, hátán a szalmazsák: sok, sok évi munkájának a szerzeménye. Nem tudta, kihez forduljon, de érezte a maga primitív eszével, hogy neki valami elégtétel jár. Elment hát a Sándor-utcába a törvényre, ott pörbefogta a vicét a jogtalanul visszatartott két zálogcédulájáért, a vánkosokért, a verésért, az anyaságért, a hosszú évi baromi munkáért, amit nála végzett.

A bíróság el is marasztalta a vicét a két zálogcédula, a három vánkos erejéig, mert ez bizonyítható volt; de a verés már nem volt bizonyítható. A tartás sem volt megítélhető, miután Marka esküdetlen nő volt; az anyaságnak sem volt semmi gazdasági alapja; a gyerekről, majd ha megszületik, akkor lehet beszélni!

*

– Házasodik a maga embere! – újságolta egy mosónő Markának. – A pisze Zsófival, azzal a ripacsossal, jár jegyben. Tudja, azzal, aki kijár a vágóniára napszámra; negyven pengőt keres egy hónapban.

Marka akkor elment a Lónyay-utcába. Ott van az anyakönyvi hivatal; megnézte a táblán. Csakugyan ki voltak hirdetve: Peszmanek János és Vödrös Zsófia december ezen meg ezen a napján tartják az esküvőjüket.

– Vitriolt öntök én annak a zsiványnak a pofájába! – mondta Marka a mosónőnek.

– Hallja, – újságolta a mosónő a vicének – ha maga azon a napon esküszik, levitriolozza magát a Marka.

A Vica elment az anyakönyvi hivatalba és másik napra tétette az esküvőjét Vödrös Zsófiával. Marka viszont elment az anyakönyvvezető táblája elé, mert az első terminuskor hiába várt. Az új terminus előtt újra ott állt Marka a vitriollal. Az előre küldött követ, a vicének Julcsa nénje, megjött a hírrel:

– Ott lesz a Marka!

Az esküvőt megint el kellett halasztani. Peszmanek, a polgár, új terminusra számított, de Marka azt is kileste; mert Marka azóta mindennap ott volt a Lónyay-utcában, ott lógott az anyakönyvi hivatal kapuján. Nem járt napszámba, nem keresett; koplalt, de a vitriolt, azt nem hagyta. És hiába tűzte ki a vice már a negyedik terminust, mindig megjött a híradás:

– Ott lesz a Marka a vitriollal!

Isten tudja, meddig tartott volna ez a kergetödzés, ha a természet is nem segít Peszmanek polgárnak. A természet levette Markát a lábáról: bevitték a Rókusba, hogy ott megszülje Peszmanek polgár gyerekét. Ribus Markát bevitték a Rókusba; ott vajúdott a kínok kínjában; rászállt a legnagyobb fájdalom: a glóriás, a szent anyaság.

– No, most már semmi baj sincs! – mondta a vice és még aznap sietett az anyakönyvi hivatalba, hogy másnapra bejelentse az esküvőt. Meg is tartották a másik napon a lakodalmat. Azon a napon Marka élet-halál között lebegett. Nagyon víg esküvő volt; egész éjjel szólt a verkli és táncoltak.

Ribus Marka pedig feküdt a Rókusban; ott feküdt

és szenvedett, mert ő nem volt esküdött feleség, csak asszony volt és anya!

Az ösztönök a vitriolos üveget nyomták Marka kezébe, hogy kiegyenlítsék azt, amit jogban a társadalom elvett Markától; de jött a természet és a vitriolos üveget kiütötte a kezéből...

Pedig Marka olyan megsebzett, beteg és megnyomorított volt! Olcsó és csúnya élete fel volt magasztalva az anyasággal, de ugyanakkor arculütötték és összeégették azt a morál és a jogrend vitrioljával...

És még csak be sem zártak ezért senkit!...

A nő és a közgazdasági élet.

Amint az asszony túlfejlődik mesterséges gyermetegsége korán, nemcsak érdekeinek, hanem érdeklődésének köre is tágul. Az élet sokféleségének törvényszerűsége kibontakozik előtte s hiányos tudása, tátongó ismerethiányai fájdalmasan megkívántatják vele e törvényszerűségek megértését. E megértésnek azonban technikai akadályai vannak. Olyan területek gondolatbeli átfogását követel, amelyek nem mérhetők fel csupán az ösztön, a kíváncsiság keresőeszközével. Biztos tudásra van szükség, az okok és okozatok összefüggését kell ismernünk, ha ki akarunk igazodni, ha világosan akarunk látni az élet kibogozhatatlanul kuszának látszó rengetegében. Az önfentartás és a fajfentartás ösztönei az emberi élet legfőbb urai. Az ösztönök elvadultsága vagy kifinomultsága legbiztosabb fokmérője az emberi kultúrának. Az éhség és szerelem problémáinak lényegét mi, asszonyok, mesterségesen elszűkített látókörünk határain belül nem találhattuk meg. A nőmozgalom mesterséges kereteket robbantó munkája utat nyitott a társadalom organizációjában s a belőle folyó jelenségekben rejlő törvényszerűségek felismerhetőségében. Legnehezebben jutottunk el az önfentartási ösztönből kifejlődött közgazdasági törvényszerűségek felismeréséhez. Látjuk a jelenségeket, szenvedünk a hatásuk alatt, de nem ismerve okukat, nem folyhatunk bele a jelenségek szükséges átalakulásába. Jajgatunk a drágaságon, de fogalmunk sincs róla, hogy militarizmus, agrár-, vám- és kereskedelmi politikánk milyen szerepet játszanak e kérdésnél.

Be akarjuk záratni a pálinkás boltokat szombattól hétfőig és nem tudjuk, hogy a »fegyveres béke« (szinte lehetetlen több logikátlanságot két szóba tömöríteni) állapotában, örökké jámbor kívánság maiad az alkohol elleni küzdelem. Elszörnyűködve halljuk lépten-nyomon, hogy évenként százezrével pusztulnak el emberek tuberkulózis, éhtífusz, gyermekágyi láz és egyéb feltétlenül elkerülhető betegségben. Nem ismerve a betegségek és közgazdasági viszonyok összefüggését, gyerekes naivitással bálok és bazárok rendezésében keresünk segítséget. Az életünket minden percben befolyásoló börze, a nemzetközi pénzpiac és árutermelés jelenségei hét lakattal zárt titkok számunkra. S mint a villám és menydörgés okait nem ismerő vad népek, babonás félelemmel észleljük e jelenségeket.

A közgazdasági élet törvényszerűségét ép úgy kell kutatnunk és tanulmányoznunk, mint a nemi élet problémáit. Mindakettő egyenlő erejű faktora az emberi társadalomnak. A magyar nő közgazdasági ismereteinek terjesztését fogja szolgálni lapunk állandó közgazdasági re amelyet, mint lapunk többi részét is, hivatott és szakai ismerője e kérdésnek, fog vezetni.

Glosszák.

Közmegnyugvás. Újév napján beszédet intézett Tisza István a munkapárthoz. Ebben többek közt kijelentette: »Sikerült a jelenkor legnagyobb problémáját, a választójogot is oly módon megoldani, amely ezt a kérdést közmegnyugvásra hosszú időre elintézte.« Legyen szabad miniszterelnök urat nyomatékosan arra figyelmeztetnünk, mi nők is a közhöz tartoznánk. Vagy ugyan mihez, pedig nem vagyunk hosszú időre közmegnyugodva. Sőt vid időre sem. Sőt egy pillanatra sem. Ellenben igen nagyon nyugtalanok vagyunk s leszünk mindaddig, amíg választójogunkat nem szerezzük meg.

Még egyszer a 29-ik §. Mint ahogy némely festői zenei alkotás, vagy irodalmi műremek hosszabb tanulmányozásnál újabb szépségekkel lepi meg az embert, úgy a gári törvénykönyv *tervezete* is – pedig debizisten nem remekmű – csodálatos meglepetésekben részesíti a vele lalkozókat. Sőt egyes paragrafusai maguk is prizmás színűséggel bontakoznak ki előttünk, ha soká forgatjuk. Sokoldalúság dolgában kevés paragrafus mérkőzhetik a szonkilencedikkel. Volna hozzá még egy megjegyzésünk: a törvény e szakasza megparancsolja, „hogy a feleség, ha életkörülmények úgy hozzák magukkal, köteles férj családját önálló keresettel eltartani. Semmi kifogásunk lene, azonban ennek a törvényesen megállapított kötelességnek mellőzhetetlen kelléke, hogy minden leányt pálya önálló keresetre képesítsenek; Hogyan mehetne férjhez leány ilyen képesítés nélkül; hiszen sohasem tudhatja életviszonyok és a törvény nem kényszerítik-e családja tartására. Ha pedig minden nőt pályára kell képesíteni, minden pályát meg kell nyitni a nők előtt. Követeli a vény a nő önálló keresetét? Adjon rá módot. Szabad pályát[f]

EGYLETEK.

A nagyváradi Feminista Egylet működése.

Az egylet szeptemberben megkezdte működését és választmányi ülésén megállapította ez évi munkaprogramját. A Gyakorlati Tanácsadó és az anyavédelmi munkásság továbbfejlesztésén kívül a gyermekvédelmet is felvette az egyesület munkaprogrammjába s e célra megalakította az Edelmann Menyhértné elnöksége alatt működő gyermekvédelmi bizottságot. A bizottság első munkája az állami gyermekmenhely kötelékébe tartozó gyermekek felügyelete lesz. – Elhatározta továbbá az egyesület, hogy havonta tagértekezleteket tart, amelyeken egy-egy, a nőkérdéshez tartozó témát fognak megvitatni. Az első tagértekezlet előadója dr. Berkovits René váiosi tiszti orvos volt, aki a városi dajkaságba adott csecsemők felügyeletéről beszélt. A kérdéshez többen hozzászóltak. – Mozgalmat indított az egyesület egy Nagyváradon felállítandó leány-felsőkereskedelmi iskola érdekében is.

PARKSZANATORIUM
BUDAPEST
VI., ARÉNA-ÚT 84/b (Városliget)
Sebészet, Nőgyógyászat,
Urologia, Szülészet

A Feministák Egyesülete tagjaihoz

Egyesületünk pontosan fizető tagjainak a lap díjtalanul jár.

Kongresszusunk anyagi és erkölcsi eredménye tette lehetővé, hogy új lapunk hasábjain gyakrabban érintkezhessünk tagtársainkkal. Mindegyikünk szigorú kötelességteljesítése, lapunk érdekében kifejtett buzgó tevékenysége tartsa fenn és fokozza a lehetőséget!

Irodalom- és lapterjesztő bizottságunk január 12-étől kezdve egyelőre *minden hétfőn* este tartja összejöveteleit egyesületünkben.

Szülői értekezletet tartunk csütörtökön, január 15-én este 6 órakor egyesütetünkben. Tárgy: *Jutalom és büntetés hatása a nevelésben.* Előadó: *Balázsné Rácz Stefánia.* Belépődíj vendégeknek 40 fillér.

Külföldi előadónk: *Oranville Barker* elsőrangú angol színész, az Artists' Suffrage League egyik vezetője előadása napját külön meghívóban közöljük. ,

A Szegedi Fentinisták Fiókegyesülete megalakul január 11-én. Az előkészítő bizottság kéri minél több tagtársunk személyes részvételét.

A Szabadkai Szabad Lieeum meghívta Glücklich Vilmát *a feminizmus gyakorlati céljairól* január 22-én tartandó előadásra.

A politikai propaganda költségeire beérkezett adományok: a kongresszusi gyüjtőivek visszaküldése alkalmából Fellner Henrikné 500.–, Fleissig Sándorné 10.–, Mandel Gyuláné 20.–, gárdonyi Neumann Károlyné 50.–, összesen 580.– K.

A dr. Dirner Gusztáv **és dr.** Márkus Dezső **emlékére** ujabban befolyt adományok kimutatását akkor tesszük közzé, ha valamennyi bejelentett összeg befolyt.

A dr. Dirner Gusztáv-ösztöndij (200 K a budapesti bábaképző intézet oly növendéke számára, aki legalább 4 polgári osztályt végzett) február 1-én ismét esedékes, mivel szeptemberben nem akadt rá jelentkező.

SZEMLE

A Magyarországi Nőegyesületek Szövetségének közgyűlése.

December 7-én és 8-án Szombathelyen találkozott Magyarország szociális munkával foglalkozó asszonyainak egy mind számra, mind értékre nézve számottevő csoportja, amelyet mind az ottani társadalom legnagyobb befolyású tényezői, mind a sajtó meleg vendégszeretettel, élénk érdeklődéssel és őszinte elismeréssel fogadták. Az előkészítés nehéz munkáját a Szombathelyi Nőtisztviselők Egyesülete végezte, Greisingerné Kerecsényi Ilona vezetésével. A közgyűlés mind külső kereteit, mind tárgyalásainak tartalmát és szellemét tekintve, messze felülszárnyalta az eddigieke:. Feminista szempontból legfontosabb mozzanatai: Szegvári Sándorné előadása a házassági és választójogról, amelyből folyólag a közgyűlés elhatározta, hogy megsürgeti a választójogi törvény revízióját. Szántó Menyhért min. o. tanácsos hatalmas előadása az anyasági biztosításról. Dr. Giesswein Sándor nagyszabású beszéde a nő feladatáról a mai társadalomban. A nők pályaválasztási szabadságáért benyújtandó kérvények indítványozása: az államszámviteltani tanfolyam alapján elfoglalható állásokra, a magasabb postai alkalmazásokra, az ipari szakképzésre, a kertészeti tanintézetre, a műegyetemre és a tudományegyetem jogi facultására vonatkozólag. Az erkölcsrendészet káros hatásának csökkentésére irányuló indítvány, amellyel a nyilvános házak bezárását kérelmezi a Szövetség. Az alkohol romboló hatásának enyhítését célzó indítvány, amelynek alapján a képviselőválasztások idejére kéri a pálinkamérések bezárását. A cselédbiztosítás ra vonatkozó indítvány. A III. hágai konferencia előkészítésére és a polgári törvénykönyv tervezetének módosítására vonatkozó indítvány.

A munkásnő sorsával 2 indítvány foglalkozott: egyik munkásnő-otthonok létesítését sürgette, a másik az otthonmunka bérminimumának megállapítását kívánta.

A Szövetség tisztikara következőkép alakult meg: elnök gróf Apponyi Albertné, alelnök Rosenberg Auguszta, titkár Markos Györgyné, pénztáros Elek Páln é, jegyző Glücklich Vilma. Tanácstagok: Herich Károlyné, Krajner Margit, gárdonyi Neumann Frigyesné, Rudnay Józsefné, Sebestyénné Stetina Ilona.

A feminizmusnak, mint a békemozgalom hivatott képviselőjének szellemével ellenkezett 2 indítvány: az, amely a Vörös Kereszt-egyesület ajánlatára 6 hetes ingyenes ápolónői tanfolyamokat propagált, amelyek résztvevői háború esetén volnának szolgálatra kötelezve. Továbbá az az in-

Nyomor országából: Gyafaárus. Szőnyi Lajos felvétele.

dítvány, amely külön törvénnyel kívánta védeni háború idejére a nőt; tehát új törvényt kívánt oly időre, mikor a fennálló törvények sem hajthatók végre és külön törvényt a nő számára, akit a feminizmus nem kíván külön védelemben részesíteni.

Reméljük, hogy a Szövetség további működéséről is örömmel számolhatunk majd be lapunk hasábjain.

A Feministák Egyesületének emlékünnepe.

Annak évfordulóját, hogy 1912. decemberében közvetlenül egymásután két nagyérdemű, kiváló vezető tagját: dr. Márkus Dezsőt és dr. Dirner Gusztávot ragadta el a halál, kegyeletes megemlékezéssel, az elhunytaknak mind a nőmozgalom terén, mind hivatásos munkájukban kifejtett, maradandó értékű tevékenységének méltatásával ünnepelte az egyesület. Dr. Márkus Dezső érdemeit az egyesület ügyésze, az elhunytnak meghitt barátja, dr. Gold Simon méltatta. Megkapó, szemléletes képét nyújtotta Márkus egyéni fejlődésének az iskola padjától a kúria bírói székéig; életteljesen jellemezte rendkívüli képességeit, tüneményes munkabírását, nemes jellemvonásait, vonzó személyi tulajdonságait, bájos humorát; kiváló jogászok véleményének tükrében mutatta be jogászi tevékenységének nagy jelentőségét; részletesen ismertette a nőmozgalom szolgálatában kifejtett működését. – Dr. Dirner Gusztáv emlékét Jakabné dr. Rácz Hanna, az orvosi tudomány terén pályafutása, tanulmányai idejében, a gyakorlati években, tanítványa, elevenítette föl. Megmutatta az emberbarátba oltott orvost, amint a szenvedések enyhítésén önfeláldozóan fáradozik; amint a nő szenvedéseinek láttára felébred benne a reformátor buzgalma és lelkesedése; amint felismeri az összefüggést a nő politikai jogtalansága és nem természetokozta szenvedései között és zászlóvivője lesz a nő elnyomottsága, kizsákmányolása ellen küzdő férfiak nobilis mozgalmának. Hz emlékünnep közönsége mély megilletődéssel hallgatta a magasszárnyalásu, gazdag tartalmú előadásokat. Befejezésük után Szegő Arminné indítványozta, hogy az egyesület kedves halottainak sírján is adja kegyeletének némi jelét; erre a célra gyűjtés indult meg. – Az egyesület ügyvezetője bejelentette, hogy a dr. Márkus Dezső-pályadíj első nyertese Lóránt Lenke bölcsészethallgató, a feminista ifjúsági mozgalom első szervezője; a dr. Dirner Gusztáv-ösztöndíjat – mivel első ízben a feltételeknek megfelelő pályázó nem akadt – február 1-ére újból hirdeti az egyesület. (L. Feministák Egyesülete közleményeit.)

A polgári leányiskola, reformja.

Az Országos Polgári Iskolai Egyesület karácsonyi választmányi ülésén elhatározta, hogy állást foglal a polgári leányiskolának gyakorlati továbbfejlesztése mellett; még pedig éppen úgy, mint a polgári fiúiskolát, 7 évfolyamúvá és 3-as irányúvá kívánja fejleszteni: a mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi pályára kiképzésnek megfelelően. A polgári leányiskolái reform előkészítésére kiküldött bizottság ezentúl a polgári fiúiskolái reformbizottsággal közösen fogja tárgyalni az egységes reform tervét és keresztülvitelét.

Nő-kántorok.

Csernoch János hercegprímás a felekezeti tanítónőképzőknek elrendelte, hogy a jövőben a tanítónő-jelölteket is tanítsák kántori ismeretekre.

A nők választójogi világszövetségének legközelebbi kongresszusa.

Az Eisenachban tartott »Német Választójogi Szövetség» gyűlésén megismételték és megerősítették azt a meghívást, melyet a német delegátusok már a budapesti kongresszuson tettek a legközelebbi világkongresszusnak Berlinben való megtartására vonatkozólag. Eszerint most már bizonyos, hogy az 1915-iki kongresszust Berlinben fogják tartam.

Nő mint esküdtszéki elnök.

Randi Blehr asszonyt Christiániában egy esküdtszéki tárgyaláson az esküdtszék elnökévé választották. Az esküdtszéknek, melynek összesen 10-11 tagja van, ezúttal 7 nőtagja volt.

A női választójog megvalósulás előtt Dániában.

Dán híradások szerint a női választójog megvalósulása már csak hetek kérdése. Az alkotmányt megváltoztató törvényjavaslat az alsóházban harmadik olvasásnál 101 szavazattal 6 ellenében ment keresztül. – A helyzetet jellemzi különben Zahle miniszterelnöknek a sajtó-banketten a napokban mondott idevonatkozó kijelentése: »Csak az az általános választójog helyes, amely a nőknek is ugyanolyan feltételek mellett adja meg a választójogot, mint a férfiaknak. *A* legutóbbi választások megmutatták, hogy a nép tovább nem akarja tűrni, hogy csak kiváltságosak részesüljenek jogokban. Ez a tudat nagy hatalmat kölcsönöz nekünk, s a konzervatívoknak meg kell érteniök, hogy a hatalommal szemben hiábavaló minden küzdelem.«

Választójogi kurzzus Amerikában.

Hogy milyen komolyan veszik az amerikai nők a választójogi küzdelem munkáját, illetve a választójog gyakorlására való előkészületet, ennek érdekes példája a Mrs. Chapman Catt által nők részére szervezett választójogi tanfolyam New-Yorkban, amelyre az Unió majdnem minden államából, továbbá Angliából és Franciaországból gyűltek össze a résztvevők. Az előadások a következő témákat tárgyalták: szervezkedés, a politikai propagandára szükséges pénzszerzési módok, a nyilvános beszéd, a parlamenti szokások, a választójog eredményei a gyakorlatban, a választójogi mozgalom története, munka a sajtóban, alkotmányos és politikai történelem, választójogi érvek. A kuAzus előadásain kívül nyilvános esti előadások is voltak a választójoggal összefüggő elméleti és gyakorlati kérdésekről.

VIKTORIA
BUTORGYÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
LAKBERENDEZÉSI MINTATERMEI
BUDAPESTEN, IV.
Városház-utca 4. sz.
Kossuth Lajos-u. sarok. :: Szabad bemenet.

KOTÁNYI
PAPRIKA
mindenütt kapható ::
Főüzlet: Budapest Teréz-körut 7.
Fióküzletek: VII., Kun-u. 12. és
Szegeden, Kárász-utca 5. szám

Nők a közhivatalokban.

Berlinben most nevezték ki az első női iskolaorvost Dr. Martha Ulrich személyében. – Zürich város tanácsa a 4-ik közgyámi állásra Dr. jur. Olga Lenzet választotta meg, aki eddig mint segédtitkár működött a közgyámi hivatalban. Fizetése évi 5000 frcs, ugyanannyi, mint férfi-kollégáié. A svájczi közgyámi hivatalokban már évek óta alkalmaznak nőket titkári és felügyelői minőségben, de ez az első eset, hogy nőt közgyámmá választottak.

Ahol a nők már szavaznak.

Oregon államban, Amerikában, novemberben lép életbe egy a női irodai alkalmazottak munkabérére és munkaidejére vonatkozó törvényes szabályozás. Eszerint minden felnőtt nőtisztviselőnek, aki már nem tanuló, a fizetési minimuma heti 9.25 dollárban (kb. 40 K) állapíttatik meg. Továbbá nem szabad a női irodai alkalmazottaktól napi 8 óra 20 percnél és heti 50 óránál több munkaidőt követelni, vagy őket esti 6 órán túl is dolgoztatni. – Új-Zélandban az «Anya- és gyermekvédelmi Egyesület« küldöttsége a miniszterelnöknél különböző új védelmi törvények alkotását sürgette. így a leányok védelmi korának felemelését, női békebirók, női kórházakban női orvosok alkalmazását stb. A miniszterelnök e kívánságokat azzal az ajánlással terjesztette a kormány elé, hogy ezeknek tör vény beigtatása még a jelen parlamenti ülésszak feladata legyen. Ami annyit jelent, hogy e jogos kívánságok, még a jövő évi általános választások előtt teljesítendők.

Wiliam Bright.

Mostanában halt meg Washingtonban nyolcvanöt éves korában William Bright, akinek a nevéhez fűződik a női választójog első törvényes elismerése, Wyoming államban 1869-ben Bright a polgárháború alatt politikai szolgálatokat teljesített Wyoningben, s igy fontos szerepe volt a parlament megalakulásánál is. A nők felszabadításának eszméit, melynek legkiválóbb hirdetői felesége és a vele együtt dolgozó Mrs. Morris voltak, bevitte a törvényhozó testületbe is, és meggyőző beszédével sikerült a női választójogról szóló javaslatát elfogadtatni. Ez a törvény, mely a nőknek ugyanolyan feltételek mellett biztosítja a választójogot, mint a férfiaknak, 43 év óta változatlanul érvényben van.

Szegény asszonyok szállója.

Égető szükséget fog legalább is kisrészben kielégíteni az az új népszálló, mely néhány hét múlva nyílik meg Londonban. A szálloda »Mary Curson Hotel nők számáia« nevet fogja viselni és több mint ötven nő fog benne ideiglenes szállást kapni. Egy szép tiszta, villamos világítással felszerelt kis hálószoba egy éjjelre körülbelül 50 fillérbe kerül s erre mindenki igényt tarthat, aki a szállodában tisztességesen viseli magát. Van néhány nagyobb szoba, ahol gyermekágyak is vannak, ezek valamivel többe kerülnek. A szálloda fel van szerelve közös mosdóteremmel, fürdőkkel, konyhával, ahol a lakók főzhetnek;mosókonyhával és végül egy közös olvasószobával.

Háztartási munkásnők ligája.

Több amerikai városban tömörültek már szervezetté a háztartási munkásnők, s most legutóbb Cincinnatiban, ahol klubot is alakítottak, olvasó- és társalgószobákkal. Szeptemberben pedig Los-Angelosban hatvan háztartásban alkalmazott leány megalakította a háztartási munkásnők ligáját azzal a célzattal, hogy a házimunkát megbecsültebbé s a modern követelményeknek megfelelőbbé tegyék.

A női munka térfoglalása Oroszországban.

Az orosz közlekedésügyi minisztérium engedélye folytán azok a nők, akik a pétervári polytechnikumon vasúti mérnöki oklevelet szereztek, az állami vasutaknál rendes alkalmazást nyerhessenek.

Női fogházigazgatók Poroszországban.

1912-ben alkalmazták kísérletképen az első nőt Poroszországban egy női fogház vezetésére. Frida Triniusolyan jól töltötte be hivatalát, hogy mar néhány hónap múlva végérvényesen megbízták a berlini női fogház önálló vezetésével. A wronkei női fogháznak is egy nő az önálló vezetője. A nyert tapasztalatok révén az igazságügyi minisztérium elhatározta, hogy a noi fogházak vezetését másutt is nőkre fogja bizni, mert a nőknek a fogházra itélt nőkre gyakorolt befolyása nagyon jó eredményekkel jár.

Hány előfizetőt szerzett már lapunknak? klubja, kaszinója, kávéháza járatja-e lapunkat?

Filozófiai beszélgetés

Írta: Dr. DIENES VALÉRIA.

Az ember múltja hosszú, visszanyúlik egészen az amőbáig, benne van az élet fejlődése mindenestül. Históriánk nem a születésünkkel kezdődik, megszakíthatatlan folytonosság fűzi belénk azoknak a történetét, akiktől származtunk, azokét, akiktől ők származtak, összes őseinkét; és valamelyik ember-vonalon át ez a kifürkészhetetlen igaz mese áthágja az emberréválás problematikus korát, a teremtés e nagy krízisét és figyelő szemünk előtt megállíthatlanul gördül vissza az állatvilág nagy ágas-bogas fáján mind egyszerűbb szervezetek felé, melyeknek sora a mikroszkóp alatti vízcseppben élő, mozgó, szaporodó protoplazma szemeknél áll meg. A váratlan és elkerülhetetlennek látszó halálveszedelemben forgó egyének közül sokan néhány szempillantás alatt visszafelé pergő sorrendben végigélik egész életüket annak minden elfelejtett részletével. Ha egyszer az emberiségnek valami nagy halálveszedelem ép igy megnyitná visszanéző tekintetét neki az Élet múltját kellene látásával úgy végigsúrolnia, a fajok történetét kellene a föld óriási vásznán, a maga összes apró és nagy tragédiáival mozgóképekben ujralátnia és e képekben ott volna minden, amit az egyének születés előtti fejlődéséből, a föld alatt talált állatmaradványokból s a ma élő állatok rangkülönbségeiből s valószínű korából próbál betűnkint kiolvasni a tudomány. Látná a szervezetek tökéletesedő sorozatát, azokat az egyre finomuló egyensúlyokat, melyeket az élő Jények belső tüneményei és külső világa mind bensőbb összefüggésükkel valósítanak meg a céljuknak mindig megfelelőbb, bár ezer botláson áteső és olykor kárt is valló mozgás-válaszokat, melyekkel az élők magukat a körülöttük folyó események kívánatos és veszélyes hatásai között eligazítják. Látnák előzményeiben alakulni s mégis előkészítetlenül megjelenni azt a nagy válságot s a belőle eredő felszabadulást, amit az ember eljövetele hoz a teremtésbe.

Ezt a felszabadulást a szervezetben bizonyára az idegrendszer tökéletesedése hozza: az emberi idegrendszer tud küzdeni saját automatizmusa ellen, más automatizmusokat tud tenni a régiek helyébe. És ehhez nem kellenek hosszú nemzedékek, egyetlen emberéleten belül számtalan új megszokás léphet a régiek helyébe, új tett-láncolatok szoríthatnak ki régi, haszontalanná vált cselekvő gépezeteket az ember létfentartó munkájából. A Porthesia hernyó éhen vész a megvilágított üvegcső zárt végén, melynek sötét részébe táplálék van készítve, mert öröklött ösztöne világos helyen keresteti vele táplálékát. Az ember a sikertelen táplálékkeresés után új módokat próbál és ismét ujakat, mig célt nem ér. Ott sokszor nemzedékeken át folyton ható dresszurának is hajlíthatatlan gépezettel, itt a célhoz idomított cselekvések beláthatatlan sorával van dolgunk. Ugyanennek a felszabadulásnak eszméleti visszhangja az értelem és a szimpátia. Az emberek érteni tudják a dolgokat és szeretni tudják egymást. Az intelligencia az eszméletnek a világra néző szeme, a szimpátia pedig ugyanennek az eszméletnek társaihoz hajlása. Az értelem összeköt a mindenséggel, az élettelennel, a szeretet összeköt az emberiséggel, az élők világával. Az emberhez képest az állat egyedül, elszigetelten él. A világhoz csak egynéhány hasznos cselekvése főleg a táplálékkeresés köti, társaival csak a fajközösség és szexualitás tartja össze. Az ember tud kíváncsi lenni a világra anyagi érdekektől függetlenül és tudja társait szeretni a szexualitástól függetlenül.

Itt kezdődik az ő embervolta. Ezen alul csak többé-kevésbbé célszerűen berendezett táplálkozó és szaporodó szervezetek vannak. Az állatfajok ielsőbb soraiban elvetett értelem- és szimpátia-magvak az illető egyének tökéletesedési fokának jelzői. És akik az emberi megismerés minden fajtáját hasznossági szempontokkal, életfentartással akarják magyarázni, azok az emberi vonzalmak minden fajtáját a nemek fiziológiai egymásrahatásából vagy e hatás eltévedéseiből (homoszexualitás) akarják magyarázni, azok vissza akarják nyomni az embert a fejlődésnek oly fokára, melyen meg nem volt ember. Ezek a magyarázatok kijelölik az ember két eminensen emberi hatalmának fejlődéstani előzményeit, fajunk történetének egy letűnt pontján mutatnak meg valamit, melynek továbbfejlődéséből lett az, amit mi értelemnek és vonzalomnak nevezünk. De ezzel ép úgy nem merítik ki e két lényegesen eszméleti erőnek jelentését, mint ahogy nem adhatja meg a tudományos felfedezés tartalmát a műszer, mellyel a tudós reájutott (Galilei előtt is voltak lejtőn gördülő golyók), vagy mint ahogy nem árulja ei a költeményt a toll, mellyel íródott, a festményt a paletta és ecset, melyekkel készült. Mert a tudományos igazság, a festmény, a költemény igazi valóságukban gondolati, eszméleti dolgok és ha egyszer a megfelelő anyagi eszközök segítségével megszülettek, az azontúl ezektől függetlenül, közvetlen eszméleti valóságok gyanánt élnek, ÉS a lejtőt szemlélő Galilei elméjében fogamzott törvény, a palettáján színeit keverő művész kezéből kikerülő festmény csak egy-egy megnyilatkozása annak a két eszméleti valóságnak, melyek egyikéből lesz az emberi gondolkodás, másikából az emberi művészet. Ezek a példák csak konkrétebben mondják ki azt, hogy ha az értelem az életfentartás műszerének munkájába került is, mégsem azonos e műszerrel, hogy ha a szimpátia a szexualitás palettájáról vette is alapszíneit, nem azonos ezzel a palettával.

Sőt még az sem bizonyos, hogy ezeket az anyagi előzményeket okoknak szabad tekintenünk. Hátha a fejlődés ezeket a nagy szellemi erőket méhében hordozta már s ezeknek megvalósulási kényszeréből született útközben az állati és emberi létfentartó ügyességek hosszú sorozata, az állat és ember nemi szerelmének sok gyermekjátéka, melyektől most az értelem és vonzalom leszármazni látszik. Hátha a törvényt előre sejtő tudós, a művét előre élő művész szuggeszciója többet mond, mint amennyit az anyag tudományaitól hipnotizált gondolkodásunk ma belőlük kiolvasni szeret? A törvények sejtése műszereket teremthet, a műremekek megvalósításának vágya palettát készít és színeket kever s az ok-kereső vizsgálódás, mely csak az események sorrendjét látja, a törvényt mégis a műszerből, a festményt a palettáról látja sarjadni. Vájjon ha a fejlődés belső műveleteibe ép úgy belátnánk, mint ahogyan belátunk saját eszméletünkbe, – ha nem csupán egyre bonyolultabb egyensúlyú, egyre szövevényesebb tevékenységű szervezetek sora, hanem e lények egymásutánjának belső összefüggései is feltárulnának előttünk, nem látnók-e az emberi értelem s az emberi vonzódások hosszú történetét hasonlónak, egyénekben visszhangzó termékeiknek, tudományos törvényeknek, művészi alkotásoknak történetével? Nem a megvalósulási szándék vagy lehetőség formájában ható intelligencia és szimpátia terem-

tene-e az élőkben cselekvő gépezeteket és önmaguknak új lényekben való folytatására törekvő tevékenységeket. És akkor nem az volna-e az egyén önfentartó munkájának oka, hogy a világ megértése meg akar születni s nem az volna-e a szexuális állati szerelem oka, hogy valami nagy szellemi összetartozás, az eszméletek szimpatiáló egysége az emberi szeretet próbál megvalósulni?

Akkor nem a hasznosság magyarázná a tudományt, hanem a tudomány a hasznosságot. Akkor nem a lelki összetartozásokat kellene »szublimált« szexualitásnak minősíteni, hanem a szexualitást kellene az egész élő mindenséget átfogó és éltető eszméleti közösség anyagi megnyilatkozásának tekinteni. A fajfentartást akaró testi vonzalom volna akkor a termék, brutális visszhangja egy halk melódiának, mely láthatatlanul hálózza össze az elszakadtság illúziójában élő eszméléseket s egymás felé viszi s ügyetlen fogásokkal közelíti egymáshoz a hozzájuk tartozó testeket, hogy ő, az élet tovább is lehessen. A szerelmi közeledések ezer kis játéka, az állatok hódító manővereitől az emberi flörtökig csak megannyi apró szimbóluma sokszor eltévedt próbálkozása volna egy igazán élő, reális eszméleti egységnek, mely az élvezetek minden csalogatásán, a szenvedések minden fenyegetésein át csak önmagát akarná. És a vízben nősténykei napokig ölelve tartó reptíliáktól minden fokozaton át le a sejtpárosodásig és fel az emberi misztikus szerelmekig mindez egy önmagáról valószínűleg nem tudó hatalomnak a játéka volna rajtunk, mely mind teljesebb felszabadulással tart szellemi egységünk és rokonságaink teljes átérzése felé.

Ha volna szabad irodalmi csevegésen túl is így gondolkodnunk; ha volna egy igazi, izmos és finom eszmélet-tudományunk, gazdag és differenciált, mint az anyag fizikája és kémiája, – ha volna módszerünk és alaptörvényünk a szellemiekre, mint van az anyagiakra, – ha be tudnók bizonyítani vagy legalább belátni, hogy míg az anyagiak eseményei a legkisebb ellenállások útját követik, a szellemi élet a legnagyobb ellenállásokat keresi, míg az anyag lehetetlenségével a minimális munkára hull, a szellemi élet a maximális munka felé tart megállíthatlan tevékenységével; ha végérvényesen beláthatnók, hogy míg az anyag tudományában az okok ekonomiáját kell elvül fogadnunk, a szellemiekben az okok pazarlása nyújthat csak megértést – akkor talán lehetne organikus múltunkon belül eszméleti múltunkat is keresni, akkor a szellem ontogenezisével meg lehetne indulni a szellem filogenezisének tanulmányozására s akkor lehetne tudományos, de a mai tudománytól egészen elütő módszerekkel választ keresni szellemi életünk két nagy erőforrásának, az értelemnek és vonzalomnak kérdésére. Addig ösztönszerű meglátásokra, egyéni véleményekre s idegen forrásból, a biológiáéból kölcsönzött és lélektani nyelvre jól-rosszul lefordított eredményekre vagyunk utalva. Lassankint el fogom mondani e lapokon, miért gondolom, hogy ennek a szellemi megújulásnak már előkészítésében is nagy munkát kell vállalni a nőnek, a sajátosan női elménék, hogy a megalakulandó eszmélet-tudományban oly szellemi értékeknek is ki kell bontakozniuk, melyeknek inkább a nők a letéteményesei, mint a férfiak. Hogy ezek az értékek ma még rosszul látott, valódi hivatásuktól elterelt és ferde megnyilatkozásuk miatt gyakran gáncsolt női tulajdonságokban nyugszanak és felszabadulásuk, igaz felhasználódásuk a nők szellemi

Éji pillék.

Írta: SZIKRA

Szürke, ködös téli éjjel hidege csontig hatol.
Kihalt utcán félő-bátran éhes patkány szimatol;
Szürke hófelhők az égen, nagy némaság idelent,
Munka, erény, öröm, bánat pár órára elpihent.
Csak a bűn nem. Tolvaj surran. Ott egy korhely tántorog
S messze-messze céda nótát rikogat egy vén torok.
Aztán csend lesz. Lapult patkány megnyugodva bandukol.
De, ha?! Újabb veszély támad. Hangos beszéd valahol:
Tiltakozás, szitkozódás, kacaj, gúny – csúf zagyvaság,
S kávéház ajtaját rázza egy kituszkolt társaság.
Züllött, sápadt, lázas szemű satnya férfi egynéhány,
De legtöbb a cifraruhás, festett arcú ifjú lány.
S hogy sikítnak, hogy lázongnak, – pedig tudja mindenik,
Hogy záróra, – s nem egyéb ok, – amért őket kiteszik.
Ámde ott bent ég a lámpa s bárkinek jut jó meleg
Míg itt künnt a téli éjben – éji pille didereg.
S hová menjen? Otthonánál tisztább minden utcavég
S embertársak otthonától ő már el van tiltva rég.
»Étlen... szomján...« »Milyen élet!...« s hangjuk, nincs már jaj de más,
Nincsen abban lázadás, csak félő, fájó zokogás.
»Hé, ti lányok! Nagyon fáztok?« – nevet most egy idegen.
»Jó kedvem van. Szerencsém volt. Melyikőtök jő velem?
Mind?!... Nem bánom. Dínom dánom, kivirradtig s azután!...«
Csodálkozva, összesúgva követi a sok leány.
Fényes lakás. Úri pompa. Terített nagy asztalok.
Melyekre a szolga népség ételt, jó bort halmozott.
Kitárt ajtó páholyában felberren a cimbalom.
»Mi a nótád te szép szőke? Hát neked kis angyalom?«
Széles a kedv, beszéd, kacaj mind lármásabb, szabadabb.
»Igyunk lányok!... Egyszer élünk!... bolond ki józan marad.
Igyunk!... De hó!... Czigány, ácsi! – eszembe jut valami
Mondjátok meg, – tudni vágyom, ki ki mért lett az a mi?
Milyen mesgye volt az, amely az utcára vezetett?
Például te kis piszécske... Gyűlölt »ő«? – vagy szeretett?
Avagy volt egy gonosz asszony, holmi aljas mostoha?
Vagy csupán az ifjú véred volt tulon tul ostoba?...«
A lány némán nézi végig, – majd vállat von, s igy felel:
»Tudod-e te mi az éhség? te, ki sosem éhezel?«
»De, – nem igaz!« kiált raja túlsó végről egy leány
– Szeme lángol s haragjában arca izzón halaványa –
Nem az vett rá, hogy éheztünk, – (ki éhes volt, lophatott.)

De hogy e rongy, kerek földön ránk vágyik a – jóllakott.
Millió és millió férfi, ki csak játéknak keres,
S unalomból, dicsekvésből új kalandra lesve les.
Ezeket verje az Isten! Atok-ember mindenik,
Mert szeszélyét, kívánságát világszerte tisztelik.
Törvény védi; szokás védi; szolgálják az államok,
S velünk szemben őt mentik fel birák, anyák és papok.
Kapzsiság, csalódás, éhség, rábeszélés, szerelem...

Mind mind igaz, – de még sem az végzett veletek – velem,
Hanem az, hogy minden férfit –legyen bár csak ekkora! –
Rátanítják, hogy mi hozzánk, – mert ő f é r f i , – van joga.«
– Ejnye, de komoly beszéd ez!... Igyunk lányok!
Húzd cigány!...
De csak bús fejbólintással, – csendes
Fojtott zokogással felel a sok utcalány.

A nő mint árucikk.

Narkotizált leány a ládában.

A telhetetlen Moloch, a férfialkotta világ szörnyszülötté: a prostitúció, nem elégszik meg a hatósági engedéllyel szankcionált emberhússzállítmányokkal, neki – éppúgy, mint az agyontáplált embereknek – már csak az izgalmakkal fűszerezett étel esik jól. Tízezrével vetik a Moloch éhes bendőjébe a nők legszebbjeit. Nincs az a háború, amely annyienibei életet pusztítana. Nincs az a háború, amely szörnyűségében felülmúlná a férfialkotta kultúra e fertőző lápvirágát. Eddig is előnyben részesült a nagyobb izgalmak és rémregényekbe illő kalandok árán megszerzett és elrabolt táplálék, ma is bizonyára Moloch úr őfelsége jobban szereti kiszívni a csontjából a velőt annak a fiatal emberi testnek, amelyet talán selyemronggyal nem, csak narkózissal, gúzsbakötéssel és ládábaszögeléssel kaparinthattak meg számára. A »man-made world« közgazdasági rovatába tartozik a leánykereskedelem. Oda utaljuk ezt a napilapból vett kis hírt is:

»Nyitramegye határán, a morvaországi Straznic község vasúti állomásán a napokban két galiciai utas szállt le a vonatról. Nagyobb személypodgyászt hoztak magukkal. Amikor a podgyászt lerakták, egyik láda mellett a vasúti bakter kutyája szimatolt. Az alkalmazottak figyelmessé lettek és kérdezték a két utast, hogy mit rejtegetnek a ládában. Az utasok megszeppentek, mire az alkalmazottak felnyitották a ládát, amelyben egy viruló szépségű leányt találtak összekötözve, mély álomba merülve. Igyekeztek felébreszteni, de nem sikerült. Orvost hivattak, aki megállapította, hogy a leányt narkotizálták. Az orvos eszméletre térítette. A leány elmondotta, hogy nem tudja miképpen került a ládába és hogy hova viszik a galíciaiak. Annyit tud, hogy ezekkel az emberekkel egy szállodában ismerkedett meg. A rendőrség megállapította, hogy a két utas veszedelmes leánykereskedő.«

FORDITÁSOKAT bármely nyelvre szakszerűen és mérsékelt áron vállal a
„HERMES" FORDITÓ-IRODA
BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT — TELEFON 93-04.
Irásmunkák, sokszorositások gyorsan pontosan. Tagjainknak 10% engedmény.

Minek is az a választójog?

Írta: SZEGVÁRI SÁNDORNÉ

Nemcsak felületes csacsogóktól, néha komoly, gondolkodó emberektől is hallottuk ezt a kiszólást.

Ugyan minek?

Hát igazán érdemes annyi időt és pénzt és min denek fölött annyi megfeszített munkát, annyi energy feláldozni – a választójogért?

Különösen pedig ti férjes asszonyok, mit akartok ti? Hisz van férjetek, vannak gyermekeitek, van otthonotok. És mit akartok Magyarországon, ahol a törvény és jogszokás annyira kedvez az asszonynak?

Mi, feministák, minden időben kielégítő felelete tudtunk adni ezekre a kérdésekre azoknak, kik meg akartak bennünket hallgatni. Az utóbbi idők konkrét eseményei azonban oly súlyos új bizonyítékokat szolgál tattak igazságaink mellett, hogy szinte fölöslegessé vál minden további érvelés, okoskodás, ékesszólás!

Ezek a meglepő események úgy festenek, mint hogyha holmi fanatikus választójogi harcos rendelt volna a sorstól és hatásra állíttatta volna be őket egy ügyes színházi rendezővel, hogy még a legindolenszel magyai asszonyt is kegyetlenül fölrázza nembánomsa gából.

Ez év tavaszán szavazta meg az országgyűlés a; új választójogi törvényt, mely Magyarország asszonyait újra kizárta az alkotmányból. Közvetlenül a törvény elfogadása előtt tárgyalta a parlament az állam hivatalnokok és a tanítók fizetés- és nyugdíjrendezéséről szóló törvényjavaslatot.

Tudjuk, hogy a szervezett asszonyok nagy küzdelmek árán sem voltak képesek elérni azt, hogy sérelmes intézkedéseket teljesen kihagyják a javaslatból

Az új törvény tehát visszaesést jelent az eddig állapotokkal szemben. Magyarországon eddig, a régebbi, ebben a tekintetben igazságosabb törvény alapján, legalább ezen a téren érvényesülhetett az »egyenlő munkáért: egyenlő fizetés« elve.

Közvetlenül az új választójogi törvény elfogadása után törvényhozásunk munkája egy ennél még sokkal súlyosabb, a magyar asszonyok összeségét sújtó jogfosztással fenyeget bennünket.

A polgári t ö r v é n y k ö n y v t e r v e z e t e , melynek tárgyalása előtt most áll a képviselőház bizottsága, családjogi tekintetben oly részleteket tartalmaz, melyek napnál világosabban bizonyítják, milyen múlhatatlanul, milyen sürgősen volt már szükségünk a politikai jogokra.

Oly igazságtalan és emellett minden logikát fitymáló, oly elfogadhatatlan paragrafusok, mint amilyeneket pld. a házasságjogi szakaszokban találunk lépten-nyomon, csakis úgy jöhetnek létre, ha csupán férfiak által választott férfiak eszeinek ki feleségekre és anyákra nézve kötelező törvényeket.

Magyarországon e téren ilyen reakcióra még sem voltunk elkészülve. Javíthatatlan optimista létünkre ugyanis azt képzeltük, azt vártuk egy polgári törvénykönyv magyar kodifikátoraitól, hogy mást, mint a

TAPÉTÁK
Weisz Bélánál
Budapest, VI., Dalszinház-utca 8/B.
A M Kir. Opera es Nemzeti Szinház szállitoja
Telefon 15~50.

jó magyar tradíciók alapján modern irányba fejlesztett családjogot nem is hozhatnak nekünk.

Ismeretes, hogy régi házassági vagyonjogunk meglepően helyes és igazságos elveken épült fel, ellentétben a többi kultúrország törvényeivel. E téren külföldön a reformmunka lassan és vontatva halad ott, ahol a nőknek nincsen legális befolyásuk a törvényalkotásra, rohamosan azokban a szerencsés országokban, ahol a nők már osztoznak a férfiak politikai jogaiban.

A nőmozgalom gondolkodói bebizonyították és a modern jogbölcselet elfogadta azt az igazságot, hogy nem a vagyonközösség, hanem a vagyonelkülönítés rendszere a házastársak közötti békének és a család érdekei megóvásának kellő alapja.

Ezt a modern elvet Magyarországnak egy zseniális törvényhozója már a XVI. század elején állapította meg.

Werbőczy Hármas Könyvében vannak letéve a magyar asszony szabad vagyonának jogalapjai. Legvilágosabban az I. rész 110. cikkében, mely szerint a házastársak mindegyike önállóan rendelkezik vagyonával és szerzeményeivel.

Régi törvények és jogszokások alapján alakult ki a magyar asszony özvegyi joga is, amely szerint a férj halála után a hagyaték egész haszonélvezete az özvegyet illeti.

Ilyen előzmények után mi – elég naivul azt hittük, hogy családjogunk más tekintetben sérelmes és elavult intézkedései csak azért maradhattak nálunk eddig is érvényben, mert a szűnni nem akaró közjogi harcok megakasztották a törvényhozás működését.

Szép, rózsaszínű álmok, melyekből keserű valóságra ébredtünk.

A tervezet a magyar nőnek nem akarja megadni az egyéni és emberi szabadságot. A házasságon belül legsajátosabb munkakörében, családjában, háztartásában, gyermekei nevelésében tovább is a férj szava dönt. Továbbra is ingyen munkára kötelezett, melyért csak eltartás jár neki. Férje továbbra is parancsolólag kijelölheti lakását és lakóhelyét.

Idáig csak konzervatív a tervezet, e pontokban minden úgy maradt, ahogy volt!

De találkozunk ám »reformmunkával« is. A házassági vagyonjog szakaszaiban szorgalmasan »reformál« a tervezet, még pedig reakciósán. Ne gondolja senki, hogy pld. a hozománnyal való visszaéléseket akarná megakadályozni. Ellenkezőleg. Annyira megtámadja a szabad vagyon intézményét, annyi rést üt rajta, annyit lenyiszál belőle, hogy végre csak egy szegényes roncs marad meg belőle.

Az özvegyi jogot pedig – nagyon szellemesen – olyformán nyirbálná meg a tervezet, hogy az özvegy anyát majdnem teljesen kiszolgáltatná gyermekei jó-, vagy rosszakaratának, amennyiben ők minden indokolás nélkül ellátásra szoríthatják az özvegy anyát Etikai szempontból ilyen özvegyi jog rosszabb a sem minél, mert fonák, természetellenes viszonyt terén meg gyermek és anya között. A tervezet tehát eddi részben konzervatív, részben reakciós. Hogy azonba – az egészséges haladás kivételével – minden iránt;

Sportétet Norvégiában, ahol a férfiak és nők egyenlő politikai jogokat élveznek.

zat képviselve legyen, van a törvénycikkeknek egy sora, melyekben valóságos forradalmárnak mutatkozik a tervezet.

Új kötelességeket kívántok, asszonyok? Nesze nektek, feministák, kaptok annyit, hogy bele is görnyedhettek! Nincs Európának, nincs az egész kultúrvilágnak, törvénykönyve, mely annyi munkakötelességet róna a feleségre, mint pld. a tervezet 29. §-a, mely szerint: »A feleség köteles a közös háztartásban házi munkákat végezni, férjét keresetében közremunkálkodással támogatni, sőt köteles önállóan is keresni, amennyiben mindezt életviszonyaik így hozzák magukkal.« Lehet-e ennél több kötelességet róni a feleségre?

Egy egész sor új vagyonjogi kötelezettséget is hoz a feleség terhére a tervezet, melyek közül a méltányosak is csak új jogok fejében volnának elfogadhatók.

Lázas izgalommal, mély felháborodással vették tudomásul a magyar asszonyok a sérelmes szakaszok tartalmát. Mi, feministák is méltatlankodtunk, mi is felháborodtunk – de mi ezen felül dolgoztunk is.

Nem riadtunk vissza semmi nehézségtől, semmi fáradtságtól, hogy véleményünket eljuttassuk a törvényhozás illetékes tényezőihez. Megtettünk mindent, ami hatalmunkban volt, hogy megérttessük a törvényhozókkal, hogy a tervezet sérelmes részei nem válhatnak törvényekké.

Meg akarjuk óvni asszonytársainkat az őket fenyegető csapástól.

Talán megkegyelmeznek nekünk, talán meghallgatják kérő szavunkat azok, kik politikai tekintetben korlátlan uraink és parancsolóink.

El kell fogadnunk a reánk kényszerített törvényt, legyen az bármily célszerűtlen, legyen az bármily igazságtalan, mert mi asszonyok politikai rabszolgák vagyunk.

Százszorosan érezzük ennek a szomorú helyzetnek a súlyát, mikor házassági törvényekről van szó, melyek – sajnos – ma még sokkal nagyobb jelentőséggel bírnak az asszonyra, mint a férfire nézve.

Minek nektek a választójog? Azt kérdezik tőlünk! Hisz van férjetek, vannak gyermekeitek, van otthonotok. Mi pedig azt feleljük: Éppen mert van családunk és otthonunk, éppen azért kell nekünk valamennyi polgárjog.

Míg a feleségek és anyák összesége ki van zárva a törvényalkotásra való közvetlen befolyástól, addig nem lesznek igazi házasságok, megelégedett családok és harmonikus otthonok.

Addig nem lesz a feleségből egyenrangú, eqyenlő felelősségre kötelezett és egyenlő jogokkal felruházott társa férjének, egyenértékű szülője gyermekének.

És addig – elszörnyűködve tapasztalják ezt most asszonyaink – még az is mulandónak bizonyul, amiről azt hitték, hogy ércszobornál is szilárdabban áll. Évszázados régi jogaink, régi jó házassági törvényeink is csak homokra voltak építve, mert nincsenek politikai jogaink, amelyek segítségével meglevő jogainkat biztosíthatnók.

NŐKNEK

a legszegényebb konyhában, mint a legfényesebb palotában egyaránt vigyázniok kell az egészségükre, mert a feleség, az anya

nélkülözhetetlen

a család egyensulyának fentartására. A nők altesti tisztasága szoros összefüggésben van egészségükkel és feltétlenül fontos, hogy

mindennapi

toilettjük kiegészitő részét képezze a lysoform alkalmazása. A kényesebb testrészek mosásához és öblitéséhez — szóval az intim

toilettehez

használjanak a nők langyos vizet, melyhez kevés lysoformot öntsenek. Igy tisztitó és fertőtlenitő szert használnak egyszerre. A

LYSOFORM

megóv számtalan fertőző vagy ragályos betegségtől, megszünteti az izzadságot és a néha felléqö kellemetlen illatot Tegyen a lysoformmal kisérletet. Eredeti üveg **8 fillér** minden gyógyszertárban vagy drogériában. Esetley oly helyen, hol ily üzletek nincsenek, oda közvetlen is küldünk lysoformot a pénz **előleges beküldése** esetén.

250 grammos üveg... --- --- --- **1.60 K**
500 „ „ --- --- --- **2.80 „**
1000 „ „ --- --- --- --- **4.60 „**

Kérje tőlünk az **Egészség és Fertőtlenités** cimü érdekes könyvet, melyet **ingyen** és bérmentve küldünk.

Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyára Ujpesten. :: ::

Minden célunk, minden ideálunk megvalósulása felé a legegyenesebb és a legbiztosabb ut a választójogon keresztül vezet.

A kapu, mely bennünket ettől az ösvénytől elválaszt és melynek bejáratát kilenc éve ostromoljuk, a nőket újból kizáró választójogi törvény által a mulí év tavaszán becsapódott előttünk. De nem maradhat sokáig bezárva, mert az ellenállás csak fokozta munkakedvünket, küzdő képességünket. Most már tömegesen fognak hozzánk csatlakozni asszonytársaink munkájukkal, lelkesedésükkel hozzánk fog szegődni minden elfogulatlan férfi is, aki belátja, hogy csak attól az asszonytól, ki visszanyerte a hosszú szolgaságban elvesztett testi és lelki egyensúlyt, hogy csak a szabad anyától várható az a nemzedék, mely egi; megujhodott, egy boldogabb társadalom alapköveit k fogja rakni.

Kérjük azon ismerőseinek, családtagjainak címét, akiknek lapunkból mutatványszámot akar küldeni.

Reggelizés előtt fél pohár Schmidt-hauer-féle - Igmándi keserüvizet a gyomra = igyék, ha rossz

FIGYELEM! Csak a felét kell bevenni, mint másfajta keserűvizekből.

Nyomor országában

A NAGY MUNKANÉLKÜLISÉG Írta: Kovács Lydia

Az ínségesek százezres tömegében simivalóan nagy szomorúsággal köszöntött be az ezerkilencszáztizenharmadik esztendő karácsonya... Szívszaggatóan fekete dátum volt... Karácsony előestéjén zárták le a munkanélküliségi segélyért folyamodók lajstromát... Azok, akik megkéstek, hiába mentek a kerületi elöljáróságok rideg hivatalszobáiba, nem részesülhettek az állam és a város fölöslegéből odavetett fillérekben ... Megrémült lélekkel, reménytelenül kullogtak haza az éhes és kivert emberállatok a nyomorlakások hideg és piszkos odvaiba ...

Ebben a szomorú, nyomorúságos országban több mint százezer ember csatangol kenyér nélkül s ezeknek legnagyobb része már több hónap óta rójja facéran Budapest belevilágít az a rengeteg feljelentés, amely szokatlan nagy számban érkezik mostanában a rendőrséghez...

*

Segítő krajcárok.

A székesfőváros ötvenezer koronás munkanélküli segélyét százezer koronával toldotta meg az állam. Tehát százötvenezer korona kerül majd... valamikor… az éhezők asztalára. Persze, akkor is majd csak olyanok részesülhetnek az aránylag kis tőke morzsáiban, akik sztrájk vagy kizárás nélkül estek munkanélküliségbe s akik legalább egy esztendő óta laknak a fővárosban... A kerületi elöljáróságok vették fel a jelentkezőket, akiknek először egy – a város által kibocsájtott, – kérdőívet kellett kitöltve benyújtani 1913. december 24-ig. Hogy azonban mikor kapják a segélyt, az a jövő titka, annyi bizonyos, hogy a tél java el fog múlni, amire ezek a szerencsétlenek hozzá-

Szőnyi Lajos felvétele.

Nyomor országában

Újságárus öregasszony.

ii

utcáit... Vannak közöttük nők is óriási százalékban. Fiatal leányok, feleségek, anyák, akik támaszaik, segítőtársaik voltak családjuknak; egyedülálló magányos nők, akik munka nélkül, vágyva várják a h o l n a p o t, amely talán meghozza nekik az elvesztett fekete kenyeret... Addig is, míg ez a h o l n a p megérkezik, apránként rakják a zálogházat, végül az utolsó szoknya is odakerül, hogy kijusson bdőle a kvártélypénz...

Akiknek a vérfagyasztó valóság kínszenvedése meghagyott a lelkükben egy tenyérnyi életkedvet, azok nekibuzdulva hagyják ott régi szakmájukat és megfogják a munkát ott, ahol jön. Tömegesen állnak be cselédnek, napszámosnőnek; szolgai munkákat végeznek erős és bátorlelkű nők. És örülnek, hogy legalább csak ennyire lökte őket az élet... Feleségek, akik eddig otthonukban háztartásbeli munkát végeztek, most robotba állanak, hogy kenyeret hozzanak éhező családjuknak, amely hosszú hónapok óta koplal a családapa munkanélkülisége miatt.

De vannak olyanok is, akiktől a nyomor robotja elszedte az életképességet. Ezek fásultan állnak ki a hideg, nyirkos utcára, ahol jó talaja van a tiltott prostitúció fakadó penészvirágainak... A titkos prostituáltak számát megállapítani soha sem lehet, de ijesztő terjeszkedésébe igenis jutnak ahhoz a pár fillérhez, ami a segélypénzből jut nekik. És mégis, milyen irtózatos torlódás van az elöljáróságok udvarain... Különösen a hetedik kerületben tobzódik a nyomor… A dob-utcai épület öreg udvara napról-napra már délután három órakor megtelt a nyomor agyonfáradt vándoraival. Legnagyobbrészt nőkkel. Nőkkel, akik még az alamizsna keresésben is helyettesítik hitvestársukat... Nőkkel, akiket oda lehet rugdalni mindenhová, ahol egy kis reménysugár fakad... Akik könytelen sírással, agyongyötört, megtépett lélekkel, de erős hittel néznek szembe az. elvadult nyomorúsággal és akik övéikért nem rejtőzködnek gyáván a szánalom elől, hanem nagy megalázottságukban gyűlölködve állnak elébe ...

Amint utat török közöttük, felém sikolt sok kétségbeesés.

– Az uram már öt hónap óta van munka nélkül és most ráadásul engem is kilöktek a gummigyárból... Nem kapok sehol sem munkát, szegény picinyeim majd megfagynak a fűtetlen szobában… –

Az asszony után felzúdulnak a körülötte lévők:

– Nekem a tüdőbajos anyám éhezik.

– Ez az átkozott esztendő, kivette a szánkból a falatot. –

– Csak legalább hó tenne. Biz' Isten, asszony létemre elmennék havat lapátolni, csak ne lássam éhezni az öt jószágomat ... –

Az egyik hangosan felzokog és fagyos kezeivel törölgeti a ványadt arcát. A többiek pedig kétségbeesett hadonászással nyújtogatják a kezükben levő kérdőívet...

Odabenn pedig a rideg hivatalos szobában dr. Lakner Béla fogalmazó gyűjti a szomorú adatokat:

– November óta – mondja a fogalmazó – vesszük át a jelentkezőket s ezalatt az idő alatt tömegesen vándololtak ide hozzám. A múlt esztendei segélykiosztás nem volt ily fáradságos, mint az idei. Különösen nagy lehet a nyomor itt a hetedik kerületben, mert napról-napra valósággal tolongás van az udvaron. És megdöbbentő dolgokat mesélnek itt el ezek a szerencsétlenek. Vannak közöttük olyanok is, akik már egy esztendő óta vannak kenyér nélkül, de legtöbbje hat, hét hónap óta... És a nők is. Egyaránt érzik a rettenetes gazdasági válságot a férfiakkal egyetemben... Ők is ki vannak taszítva a gyárakból és nyomorogva, korgó gyomorral jönnek el hozzánk, hogy a város és az állam segélyéből legalább egy pár fillérrel enyhítsük nyomorukat. Hát bizony sok nem jut nekik, de akik érdemesek (!) a segélyre, kapnak egy kis összeget nyomorukhoz mérten, amelyet a kitöltött „van"-ról állapítunk meg, amelynek őszinteségét most, a beszedés után állapítjuk meg. Felügyelők fogják lakásokban ellenőrizni és ha azok befejezik munkájukat, a kiosztásra kerül a sor.

A jóllakott ember, ha véletlenül elvetődik a Garay-téri »mosónő-stand« elé, kénytelen megállapítani, hogy az a nyomor, amely ott ütötte fel tanyáját, egy cseppet sem pittoreszk látványosság... Didergő asszonyok vagy huszonöten állanak ott és várják a »nagyságákat«. A »nagyságákat«, akik nem jönnek, mint ezelőtt, alig egy esztendővel, amikor keresett hely volt a Garay-téri »platz«. De azóta a nehéz viszonyok még a dologtól irtózó »nagyságák« fehér kezeibe is odavarázsolták a súroló-kefét, meg a lúgos vizet. Nincs kelete a mosónőknek sem. Pedig ők sápadtan, megdermedve várják a munkát, amint a vékony karjukon lógó vödörrel ólálkodnak ott. Megszólítom az egyiket, mire tízen is körém gyűlnek és tolakodó kétségbeeséssel kínálják fel magukat:

Engemet tessék, nagysága... Sokat kibírok ám... Meg aztán rá is szorulok nagyon...

Az én uram a »Kilós« mosodában volt gépész, de elbocsájtották. Nincs munka. Négy hónapja ennek és azóta nem képes bekapni sehová...

És itt szívettépően zokog fel:

– Azelőtt sohasem dolgoztam másnak. A kis háztartásomat láttam el, meg a gyerekeimet. De most, mióta az uram munka nélkül lézeng, hát kezembe vettem ezt a kannát ni e, és ide álltam... Már éhen is haltunk volna, ha én nem keresnék... Pedig de keveset keresek. Ölik napon semmit sem, és ha munkára akadok, akkor is kihasználják az embert. Csak hét hatost fizetnek három korona helyett; de hát mit csináljon az ember, ha otthon rínnak a porontyok és el van vadulva a nyomorúságtól a gazda is. Pedig Isten lássa lelkem, Palotaújfaluról jövök be mindennap, mert ott lakom az Őrház-utca nyolcba, kézit csókolom, Márton Józsefnénak hívnak...

Mikor eltávozom, reménytvesztetten néz utánam egy egész sereg szomorú, megfáradt asszonynép és szinte hallom még most is a sóhajokat:

– Mögen itt maradtunk, pedig már tíz óra.

*

A József-utcai Állami Munkaközvetítő női osztályára be sem tér már az ember. Egymás hátán állanak a nők s hangosan, siránkozva csevegnek. Várják a Szilágyi urat, aki választ közülök arra a pár helyre, amely előjegyzésben van náluk. Már jön is a cédulákkal, mire elcsendesül a sok asszonynép és visszafojtott lélekzettel hallgatják a kikiáltór:

– A hetedik kerületbe négy fiatal leányt keresnek gyári munkára!

Nosza, van tolongás. Számtalan kéz nyúlik fel a levegőbe, amint idegesen lobogtatják a zöld előjegyzési cédulát.

Az Istenre kérem, Szilágyi ur, küldjön ki engem...

Engem is, engem is, kedves, jó Szilágyi úr! Véresre ver az apám, ha még ma sem kapok munkát...

Szőnyi Lajos felvétele.

Nyomor országában.

Munkanélküliek a sétatéren.

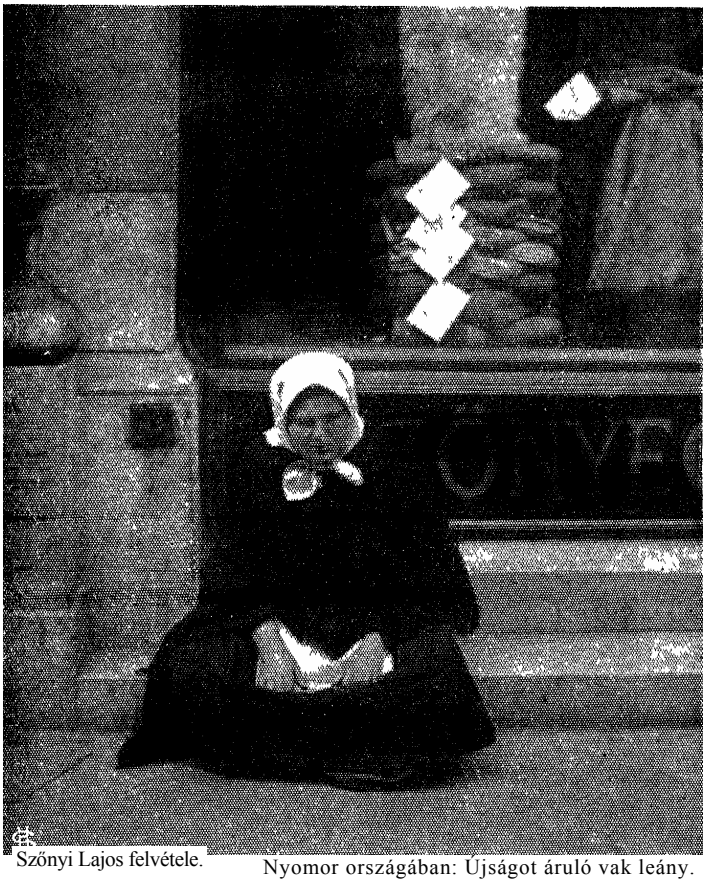

Szőnyi Lajos felvétele. Nyomor országában: Újságot áruló vak leány.

De Szilágyi úr nem hallgathat a kérő szavakra. A jelentkezők közül csak azok kerülnek sorra, akik a legrégebben keresik munkájukat a közvetítőben. Bármilyen foglalkozást kiabál ki, megdöbbentően sok a jelentkező. Lehetetlen még a negyedrészét is elhelyezni... Akik visszamaradtak, szomorúan várják a másik órát, amely mögött ott áll a boldogító »hátha«.

– Tizenöt súrolónőt keresnek edénnyel, kis és nagy

Szőnyi Lajos felvétele

Nyomor országában
Hajléktalanná vált munkanélküliek

ronggyal! – kiáltja ki utoljára Szilágyi. – Kizárólag fiatalokat mind.

Megrokkant, fehérhajú asszonyok, akiket öreggé tet az élet, csalódottan vonulnak hátra. Egyik-másik a szemeiből kicsorduló könnyét törülgeti és irigykedve néznek végig a tülekedő fiatalabb népségen. Ezek között van egy úribb kinézésű leány is. Hosszú paletot van rajta és szép, barna haja csinosan van felfésülve. Alázatosan, ildomosán jelentkezik:

– Szilágyi ur, kérem, kerítek egy vedret meg kél rongyot és vállalom magam is.

A tisztviselő hitetlenül rázza a fejét.

– Hát hogyan, maga is pályázik surolónőnek?

– Hát ha mást nem kapok?!

És G á l Szidónia, aki az Erzsébet-körút 8. számú üzletben mint pénztárosnő volt alkalmazva, hazaszaladt a szobaasszonyához és kölcsön kért egy vödröt... A régi munkaköténytét pedig széjjeltépte és csinált a vödörhöz kis és nagy rongyot...

Ugyanitt Tencz Edéné sírdogál az asszonyoknak. Az ura három esztendeje teljesen munkaképtelen. Leesett egi épületről. A Munkásbiztosítótól kapnak ugyan 69 koronát havonkint, de gyerekek vannak a háznál, akik enni kérnek az asszony tartja fenn azóta a kis családot. Eddig a dohánybeváltónál dolgozott, de ki kellett lépnie, mert tüdőbajos. Most munka nélkül csatangol és elmenne bárminek, talán vissza is a dohánybeváltóba, hogy feláldozza rossz tüdejét a családjának...

Íme tehát Nyomorúság nőinek tragédiájából egy-két órának dús tapasztalása... Nem az együgyü, nem a megrettent lelkek története ez, hanem az éhes és megalázót' embereké, akikről bölcs társadalmunk csak alig-alig vess tudomást... Mert nagy Nyomorországban csak úgy érdemes a nők tragédiájával foglalkozni, ha egy raffinált históriának hősei lesznek, ha mulattató pikantériák keretében csillan fel nevük.

„APOLLÓ"
PROJECTOGRAPH R.-T.
A Nílus Királynője
Antoniusés Kleopatra
Az évad legnagyobb
hatásu filmdrámája

IRODALOM

A szerelem.

Irta: Reichenhallerné Petheő Irén.

SZÁSZ ZOLTÁN KÖNYVÉRŐL*

A könyv írója a gyökerénél fogja meg a tárgyát – a szerelmet – s e gyökér a nem! ösztön; fel tud emelkedni azonban a virágzó koronáig, a lelki összhang adta gyönyörökig; ott minden virág színét megmutatja nekünk és illatukat megérezteti.

Nemi vágy plus barátság: ez a szerelem, – igen helyes meghatározás. A két alkatrész teljes egyensúlya volna a legboldogitóbb bizonnyal, ez biztosítaná a tartósságát is; viszont, hogy egyikből, vagy a másikból van-e benne több, eszerint alantasabb, vagy nemesebb szerelmünk. Fölfelé helyes értékmeghatározója a mi lényünknek, mert különb semmi esetre sem lehet a szerelmünk, mint mi magunk.

A barbárnak szerelme nincs; ő bármelyik, neki külsőleg tetsző másnemű lénynél találhat teljes kielégülést. Minél fejlettebbé, finomabb érzékenységűvé válik a lélek, a vágy felébredése annál több feltételhez kötötté lesz; mindjobban kevesbedik azoknak száma, akik ránézve a párválasztásnál kérdésbe jöhetnek. A lélek összes hajlamait befolyásoló, egyetlen egyénre irányuló vágy az igaz szerelem – s ez par exellence kultúrtermek. H fejlődés a tökéletes szerelem felé mint egy eszmény felé tör; az egyes szerelmek persze sohasem tökéletesek, vagy egyéni gyarlóságunk, vagy a körülmények mostohasága folytán.

Érdekes lapok a könyvben a viszonzatlan szerelemről szólók. Érdekes az a merész felfogás, hogy a viszonzatlan szerelem imádottjának a testét kívánja csak, mert hiszen az egy tőle elforduló, vele szemben ellenséges lelket takar, s azt ő nem szeretheti. Vajda Jánosnak Ginához írt versei is minthogyha ezt bizonyítanák.

Finoman kiélezett fejezet tárgyalja az ész szerepét a szerelemben. A bennünket körülvevő másnemű lények épp úgy, mint a saját lelkünk, a szerelmi csirák egész tavaszát kínálják, – mégis sudárba közülük csak kevés szökken, kevés növi ki magát szerelemmé. A külső viszonyok gátjain kivül bennünk magunkban folyik egy kiválasztás, az ész munkája, – mely elvetvén sok lehetőséget, kiválaszt közülük egyet s azt megragadja. H kifejlődött, tudatos egyéniség a sok, halkan jelentkező hajlandóság közül már csak az lesznek tetszőt engedi döntő szóhoz jutni, ami elszegényitése egyrészt, másrészt művészi stilizálása is az életünknek.

Az első, általános rész után a nemek között című második részben megtaláljuk a férfi és nő rnás-más éAzésének az élettani magyarázatait, s mindegyikük szerelmének külön lélektanát. A nő a fajfentartás rabszolgája. Schopenhauer mégis panaszkodik, hogy a faj becsapja az egyént, mivel a szerelemben a rövid és keserű utóizü mámor után csak kiábrándulást nijujt. Vájjon hogyan irt volna a frankfurti bölcs, ha nem csupán itt-ott a faj géniuszától megkótyagosodó férfi, hanem folytonosan igában tartott, évről-évre kibányászott s végül félredobott nő lett volna! – kiált fel a könyv irója. Kíméletlenül őszinte szavak ezek; szörnyümód igazak a legtöbb asszonyra nézve. Szász Zoltán tud méltányos lenni, a bajokat látja és bevallja. Azzal mégis, hogy a mai házasságot »nőszürkítő« intézménynek nézi, melyben ki nem fejlődhetnek, lesilányulnak sokszor gazdag egyéni kvalitások, szembe kell állítanunk azt, hogy az egyedülálló nőnek az önfentartásért folyó munkája sem mindig alkalmas arra, hogy színessé, gazdaggá tegye a lényét. A munka itt is, ott is lehet eredménytelen s ez esetben még sivárabb, szomorúbb tán akkor, hogyha csak magunkért dolgoztunk. A két nemet, mint szellemi kapacitást, mint jellemet, mint erőt, nem egyformának tartja. Ember plus férfi, ember plus nő, – ezt a formulát állítja fel, mellyel teljesen meg is elégedhetünk majd akkor, ha azt úgy a törvényhozás, mint a társadalmi berendezkedés a maga intézményeiben kidomborítja s e különbözőséget mindkét részen egyforma megértéssel használja fel a köznek javára.

A felszabadulást, a kiegyenlítést a nőre nézve Szász Zoltán – szerintem – hamis utón keresi mégis azzal, hogy minden korlátot, mely eddig fennállott, le akar rombolni. Pedig vannak korlátok, amelyek károsak, mert méltatlanul eltorlaszolják a nő emberi és gazdasági fejlődésének útját, de vannak üdvösek is, azok, amelyek gátat vetnek a férfi szabadosságának, s amelyekre szükség van – a gyermek jóvoltáért.

A könyv harmadik részének, a Szerelem és Társadalom fejtegetéseinek sokszor csillogó szellemességeivel is kell, hogy szembehelyezkedjünk, mert azok egyenesen odairányulnak, hogy felrobbantsák a családot, mely pedig intézménynek ideális és csak annyiban gyarló, hogy gyarlók az emberek – a legtöbb esetben, – akik megvalósítják.

Szász Zoltán jónak találná, hogy a gyermeket kiutalják a »higiénikus, a gyermeknek teljesen megfelelő berendezésű embertermelő-telepre«. A gyermekre nézve ez – szerinte – jobb, mert a legtöbb szülő nem tud nevelni; a szülőkre nézve meg szintén jobb azért, mert így elvetvén a gyermek gondját, ők szabadon kiélhetik majd szerelmeiket, melyek a mind komplikáltabbá váló embereknél immár úgyis »rövid lejáratúak«.

Ennek a nézetnek nem az asszonyi »érzelgősség« mond talán ellent, mely a gyermekben »csóklegelőt« lát, hanem egy merőben gyakorlati szempont. A közösség által fentartott s teljes céltudatossággal berendezett nevelőközpontoknak egy igen nagy ártalma van; az t. i., hogy nem nevelnek életrevaló embereket. Jól berendezett árvaházakra, s az ideálisan berendezett katonai nevelőintézetekre gondolok, honnan az élet mindennapi gondját, baját, a pénz értékét stb.-t egyáltalán nem ismerő emberek kerülnek ki· oly igen sok esetben. Míg odabent voltak, mindenük megvolt ebben a szinte fogalomszerüen elvont világ-: ban, s mikor kikerülnek és szemben állnak a való életnek szörnyű másféleségével, nem bimak vele megküzdeni. Ez számos, korán letört katonai élelmek titka. H család viszont adott körülményéknek nevel, specializál; alkalmazkodást, kölcsönös áldozatkészséget tanít, s mégis hasonlíthatatlanul kevésbbé merev, az egyéni fejlődésnek sokkalta kedvezőbb a családnak körülzártsága, mint az a másik.*

Ötletnek jó ötlet az, hogy a könyv írója a gyermek' születése előtti hónapokra, valamint a táplálás egész idejére az anyát is a »telepre« küldi. Ez a gondoskodás noa plus ultrája volna – a férfiak kényelméről. Nemcsak, hogy a szemüket nem bántaná így a párjuk megváltozott silhouettje, de biztosítva lenne az éjszakáik nyugalma is.

Nem! Akik boldogok voltak együtt, csak küzdjék át

* Pallas ir. r.-t. kiadása. Ára 4.– kor.

* A szerző és a kritikus ellentétes szempontjainak keresztezése adja meg e kérdésben a feminista álláspontot. A szerelem, házasság és gyermek nevelés együvé tartozó problémájáról lapunk legközelebbi számainak egyikében közlünk majd cikket, *Szerk.*

lehetőleg együtt e nehéz napokat; telve vannak azok rejtett szépségekkel, az együttérzésnek, bensőségnek igaz forrásai.

Sem a nő, sem a szerelem kedvéért nem kell felforgatni a világot. Több és több megértés, több és több igazságosság, nyomról-nyomra való haladás, hogy vele lépést tarthassanak az elmék és a szívek. Ez a legjobb, amit kívánhatunk.

A nő feltétlen bizonyossággal el fogja nyerni a politikai jogokat s vele a módot, hogy az ő egész nemét lealázó intézményes szennytől megtisztítsa a társadalmat. Gazdaságilag mind önállóbb lesz, s ezáltal a férfi mint ember iránt nagyobb igényeket támaszthat majd: lelki és szivbeli igényeket.

A nőnek ezek az átfinomodott igényei lesznek hatással a férfira és őt is át fogják finomítani. A nagyobb lelki kultúrának egy közös irányzata jön igy majd létre, s annak hasznát a gyermek fogja látni elsősorban; vele szemben a szülők nem lesznek közönyösebbek, idegenebbek, hanem megértőbbek, lelkiismeretesebbek.

Ha tehát a részletekben nem is mindig, a fődologban mégis Szász Zoltán érdekes munkájának teljesen igaza van; a szerelem halad a tökéletesedés felé.

Még csak egy szót a mű hangjáról. Szász Zoltán ismert sajátossága a szinte fátyol nélkül való őszinteség, elannyira, hogy a napilapok tárcarovatának nagy nyilvánossága és mindenkire nézve hozzáférhetősége folytán, néha megdöbbentő. Viszont így könyvben, négyszemközt, az olvasóval ugyanez az őszinteség érték, s csak fokozza a könyv mélységét. Külön dicséretül kell kiemelni, hogy sehol egyetlen ledér hang sem csendül ki a sorok közül, sőt sok helyett meglepők a finomságai. Már az egyes fejezetek fölé írt sorok, idézetek is megütik azt a nemes hangot, amelyhez szerző mindvégig hű marad.

Beérkezett művek.*

*** Ismertetésüket fentartjuk magunknak.**

Szentimrei Martha: »Így volt«. Elbeszélések» Légrády Testvérek kiadása. Ára 4 korona.

Adele Schreiber: »Hedwig Dohm als Vorkämpferin und Vordenkerin neuer Frauenideale.« MArkische Verlagsanstalt, Berlin W. Ára ?

Jean Finot: »Das hohe Lied der Frau, eine Lebensharmonie der beiden Geschlechter«. Kiadja Julius Hoffmann, Stuttgart. Ara ?

Elisabeth Kuyper: »Festkantate für Frauenchor« aufgeführt zur Eröffnung der Ausstellung »Die Frau in Haus & Beruf«. Ernst Eulenberg, Leipzig, kiadása. A partitura ára 5 márka, a zongora-kivonaté 2 márka.

Werner Söderhjelm: Finlande et Finlandais. Librairie Hrmand Colin, Paris. Ara: francs 3.50.

Dr. Aletta H. Jacobs en F. S. van Baien-Klaar: »Vrou wen kiesrecht«. Amsterdam. Ara F. 0.40.

Charles V. Drysdale D. Sc: »Why Men Should Work for Women's Suffrage«. H Men's League for Women's Suffrage kiadása, London. Ara: 2 d.

Helena Westermarck: Fredrika Runeberg. En LitterAr Studie, Helsingfors, Södersíröm & Co.

Magda-Margit

Írta: **Charlotte Perkins** Gilnra«,

Fordítja: **Ágoston Péterné.**

I. FEJEZET.

Két férfi és etfg leány.

A szikár, csontos asszony olcsó, barna perkál-ruhában és nagykarimájú, barna szalmakalapban, mely vörös hajára húzva, beárnyékolta szeplős arcát, bogyókat szedett a sürü áfonyabokrok között. Hirtelen mozdulattal azonban felegyenesedett s hátratolva kalapját, körültekintett.

A látvány hatalmas és gyönyörű volt. A távoli hegyek sötétkékes hátterül szolgáltak a meleg színekben pompázó völgynek, melyet fantasztikus formájú, mohlepte sziklák, kék bogyókkal dúsan megterhelt áfonyabokrok s az itt bőven tenyésző balzsamfák élénkítettek. A különböző mohák, füvek és alacsony cserjék egy sokszínű szőnyeg csodás szinpompájával gyönyörködtették a szemet. De az asszonyt nem elégítette ki ez a látvány.

– Magda! Magda! – kiáltotta éles, vékony, szinte fülsértő hangon. – Ugyan hol van ez a leány?

A délutáni nap erősen sütött; az asszony, kezével beárnyékolva szemét, körülnézett. Arról a kiemelkedő sziklás gerincről, ahol állott, az egész; közeli és távoli vidéket áttekinthette. Kétoldalt meredek, áfonya-bokrokkal benőtt tisztások és erdős lejtők, felfelé pedig sürü, magas,- füvei benőtt területek húzódtak. Kissé távolabb, a Keletre eső völgyben, a falu látszott és még az asszony kicsi farmja is látható volt innen.

Tekintete azonban a balzsamfa mélyen lelógó, rejtekhelyet képező ágai közé, meg a szerteágazó illatos gyökerek alkotta odúkba nem tudott behatolni. Pedig itt nagyon kényelmesen, észrevehetetlenül meg lehetett húzódni és amellett nagyon jól ki lehetett kémlelni a széles, melegpompáju völgyet, föl egészen a zöldelő hegyekig.

A kiáltásra egy nagy fa mögötti ilyen kis fészekből egy leány bújt elő és egy-kettőre a szikla gerincén termett, kezében egy kis vedret lóbálva. Ő is magas, nyúlánk, vöröshajú és szeplős; ő is olcsó perkál-ruhájához nagy szalmakalapot viselt, mely azonban, mint a hajában lévő szalag, rikítóan elütött vörös hajától.

– Hol a manóba jártál? – kérdezte nagynénje. – Már mindjárt itt a vacsora ideje. Szedtél-e sok áfonyát?

– Szedtem egy keveset, – mondta a leány közömk bösen, miközben ide-oda lóbálta a vedret.

– Te a leglustább teremtés vagy, akit életemben láttam! – jegyzé meg nénje. – Én rövidebb idő alatt több áfonyát szedtem. Most azonban gyere be velem és segíts a vacsorát elkészíteni. – Az asszony nem beszélt dühösen, csak a rendes modorában.

– Ma nem kell vacsoráról gondoskodnia, – mondta a leány – hiszen tudja, hogy mindannyian elmentek a kirándulásra.

Csakugyan, – mondta az idősebb nő tétovázva s újra le akart ülni a bokrok mellé, de hirtelen mást gondolt. – Van azért otthon elég dolog. Az áfonya mára elég, most tehát gyere velem haza.

A leány még mindig lóbálta a vedret.

– Csak menjen előre, – mondta. – Én találtam itt egy bokrot, amely egészen tele van, azt még leszedem és hamarosan otthon leszek.

– Jó! van. Csinálj, amit akarsz! – veté oda nénje élesen. – Ismerlek már. Itt fogsz lődörögni napnyugtáig, vagy még tovább is, s azzal mented ki magad, hogy elszórtad az áfonyát. Sohase láttam náladnál lustább teremtést; jóllehet, saját nővéremnek vagy a gyermeke. De annyi bizonyos, hogy a lustaságot nem a Binghamektől örökölted. Az apád volt olyan mihaszna!

A leány szeplős arcát sötét pír lepte el ö ugyan nem ismerte apját, aki meghalt, mikor még ő csecsemő volt, de azért titokban azt a meggyőződést táplálta magában, hogy a Wentworthok sokkal különbek, mint a Binghamek. És ezért állandóan fájt neki, hogy külsejében, főleg pedig haja színében a Binghamekre hasonlított. Vonásaiból, fejformájából és egyes jelekből ugyan apja rokonai, ha ismerték volna őt, bizonyára felfedezték volna a Wentworth-hasonlatosságot.

– Azt hiszem, az apám családja van olyan jó, mint a magáé, Zsófi néni, – mondta durcásan a leány.

– De annyira mégsem jó, hogy egy szegény rokonnal törődne; vagyok bátor megjegyezni, – volt rá a maró felelet. – Örültek, hogy megszabadultak az apádtól, mikor terhükre lett. És ami az apád kis árváját illeti, hát bizony nem nagyon karoltak fel; felőlük akár el is pusztulhattál volna.

Miközben egy örökzöld-levelet morzsolgatott fogai között, kritikus szemmel mérte végig húgát.

– Igazán nem tudom, mi lesz belőled, ha meg nem változol. Valószínű, hogy magadnak kell a kenyeredet megkeresned, mert a csinosságodra nem építhetsz sokat.

A leány ismét elpirult.

– Azt mondják, hogy külsőre egészen Bingham vagyok, – felelé némi elégtétellel. Nénje azonban hidegen fogadta a vágást.

– Szép az, ami széppé tesz, – felelte. – Mi nem vagyunk csinosak, de legalább dolgosak vagyunk. Belőled azonban mindkettő hiányzik. – Megfordult, hogy haza induljon a két, bogyóval teli vedret cipelve. – De te még fiatal vagy, Magda, – tette hozzá, barátságosabb hangon – s hiszem, hogy lassan-lassan meg fogsz változni.

A leány ott maradt állva s nézte nénjét, mig sovány alakja eltűnik a meredek lejtőn, közben a félig telt vederből csipegette a gyümölcsöt.

Zsófi néni és otthona játszotta Magda eddigi életében a főszerepet. Anyjára, meg a szegényes és változó lakásokra, kiskorára, mielőtt Zsófi néni nem valami nagy szeretettel magához fogadta, már alig emlékezett.

Hároméves korától tizenkétéves koráig ezt a new-hampshire-i majort ismerte csupán. New-Englandra az éghajlat épp oly jellemző, mint a családi élet hidegsége és fásultsága. Még a gyöngéd szülők sem nagyon kényeztetik és halmozzák el a szeretet jeleivel gyermekeiket, nemhogy a rideg nagynéni tette volna, aki »csak kötelességet teljesített«, mikor magához vett egy elhagyatott gyermeket.

(Folyt. köv.)

Gépirási munkákat **és kőnyomdai sokszorositásokat** végeztessünk a **COPYING FAIR** gépiró és sokszorositó irodájában. **V., Báthory-utca 1. szám.** :: Telefon 114—91. Egyesületeink tagjai 5% engedményt kapnak.

A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

TELEFON . . . . . 80—75. ∴ KÜLÖN MEGHIVÓKAT ÉS ÉRTESITÉSEKET NEM KÜLDÜNK. ∴ ÉVI TAGDIJ RENDES TAGOKNAK 12.— KOR. KÜLTAGOKNAK 6.— KOR.

VALAMINT SZOMBATHELYI ÉS TEMESVÁRI FIÓKEGYESÜLETEINEK HIVATALOS ÉRTESITÉSEI

A szerkesztésért felelos: GERGELY JANKA

TELEFON . . . . . 80—75. POSTATAKARÉKP. 17764. ∴ EGYESÜLETI HELYISÉG: V. KER. VIGADÓ-TÉR 3. SZ. AZ EGYESÜLETEK TAGJAI INGYEN KAPJÁK A LAPOT

Meghívó. A Nőtisztviselők Országos Egyesülete 1914. január 10-én a Fővárosi Vigadó összes termeiben állásközvetítési intézménye és otthona javára művész-estélyt rendez. Közreműködnek: Lonzay Annie, a Király-színház primadonnája, dr. Taurino P a r v i s, a magy. kir. Operaház tagja, Son Henrik gordonkaművész, a magy. kir. Operaház tagja, S a r k a d i Aladár, a Vígszínház tagja és Ste f a n i d e s z Károly, a Vígszínház karnagya. Kezdete 9 órakor. Hangverseny u t á n tánc. A tánc-zenét a bosnyák gyalogezred zenekara szolgáltatja. Jegyek ára 10, 5 és 3 korona. Névre szóló tagjegy 2 korona. Jegyek kaphatók Rózsavölgyi és Társa és a Bárd-féle zeneműkereskedésekben, valamint az egyesületben: V., Vigadó-tér 3. sz. Telefonszám: 80-75.

Tisztelt tagtársaink sok ízben adták már jelét annak, hogy kitűnően tudnak agitálni estélijeink sikere érdekében. Erre az agitációs munkára az idén is nagy szükség van és az idén is elvárjuk tagtársainktól, hogy fényes sikerhez segítik ezt a nagyszabású rendezésünket. A hangverseny programmjának magas színvonala bizonyára megkönnyíti tagtársaink ezirányú munkáját. Meghívókat az egyesületből küldhetnek szét tagtársaink összes ismerőseiknek; jegyeket is vihetnek elszámolásra.

Nagy e s t é l y ü n k ö n valamennyien v e g y ü n k részt, a d j u n k el sok j e g y e t; ezzel á l l á s k ö z v e t í t ő n k és otthonunk c é l j a i t s z o l g á l j u k. Nő tisztviselők egyleti naptára 1914. január havára:

5-én, hétfőn, este 7 órakor v i g a l m i b i z o t t s á g i ülés.

7-én, szerdán, este $^1/_2$9 órakor zene-e s t é l y, B r ó d y Erzsike, dr. Horváth Béla, Horváth Jenő és Horváth Olivér szíves közreműködésével.

8-ián, csütörtökön, este 7 órakor v i g a l m i b i z o t t s á g i ülés.

10-én, szombaton, este pontosan 9 órakor n a g y hangverseny és bál a Fővárosi Vigadóban.

14-én, szerdán, este $^1/_2$9 órakor dr. Szende Pál előadása »Az é r t e l m i s é g i középosztály« címen.

21-én, szerdán, este $^1/_2$9 órakor Szél Jenőné, dr. B á l i n t Aranka előadása »A nőmozgalom története« címen.

29-én, szerdán, este $^1/_2$9 órakor Kaffka Margit írónő f e l o l v a s á s a.

Valamennyi összejövetelünkre ismételten szívesen meghívjuk t. tagtársainkat és vendégeiket.

A kórházi választások kérdésével külön cikkben foglalkozunk. Ezen a helyen csak azt említjük meg, hogy a párt, melyhez egyesületünk a körülmények kényszerítő hálása alatt csatlakozott, a választásoknál kisebbségben maradt ugyan, de az az eszme, melynek mi szolgálatában állottunk és amelyet mi vittünk bele a választási agitációba, az egész vonalon győzedelmeskedett. A n ő k j e l ö l é s é t gondoljuk ezzel; az egyetlen biztosítékát annak, hogy a nők kívánságai a pénztárban az eddiginél nagyobb mértékben találjanak meghallgatásra. Ez az agitációnk sikerült, amennyiben 14 nőt választottak a pénztári közgyűlési küldöttek sorába annak a pártnak listáján, mely eleinte teljesen elzárkózott a nők jelölésétől. Ezek a következők: Abt Klotild, Dános Jetty, Engel Szidi, Grünbergerné-Mannheim Mária, Lukesch Béláné, Mechlowits Frida, Sugár Ilona, Ungar Olga, Ungár Szeréna, Wolf Róza, Barta Margit, Kainer Erzsi, Leitner Ella, Schwartz Rózsi.

Ezeknek a kartársainknak feladata már most arra ügyelni, hogy ne történjék meg újból az az eset, hogy a pártprogramm reális megvalósítása« érdekében éppen a nők kívánságai kerüljenek utolsónak sorra. Nagy várakozással nézünk munkásságuk elé.

Az autonom-párt női jelöltjeinek névsora a következő volt: Blumgrund Janka, Böhm Etelka, Eisenstaedter Margit, Gergely Janka, Glöckner Sári, Gyenes Szorenza, Klein Frida, Klein Laura, Király Irén, Menczer Szerén, Norgauer Marianne, Rosner Irma, Schebian Emiiné, Spiegl Samuné, Steinschneider Fanny, Szuppek EAzsi, Vida Mariska, Weidlinger Teréz, Weil Jenny, Willhelm Szidónia, Kappaun Ilona,, dr. Kohlbach Bertalanné, Kovácsi Lujza, Pfeifer Emilné, Simonyi Sándorné, Szüs Regina, Zerkovitz Frida.

Állásnélküli tagtársak jelentkezzenek f. hó 7-én, szerdán délelőtt 11 órakor egyesületünkben.

Záróra, vasárnapi munkaszünet. Karácsony előtt ismét igyekeztünk a záróra kitolását és a vasárnapi munkaszünet felfüggesztését megakadályozni. Távirattal kerestük meg ez irányban az illetékes hatóságokat. Sajnos, eredmény, nélkül; bár az idei karácsonyi forgalmat éppen úgy, mint az előző években is, le lehetett volna bonyolítani a rendes, záróra keretében és a vasárnapi pihenő megvonása nélkül. Megfigyeltük az utcákat és a nyitott boltokat: alig volt más benn, mint az ásító személyzet.

Szerdai összejöveteleink fényes sikerrel kezdődtek az idén. Dr. Fieber Henrik, E g o és Szép Ernő nagyszerű előadásai és egy bő műsorú pompás zene-estély töltötték ki a programmot. Nagy élvezetet szereztek előadóink tagtársainknak; hálás köszönet szíves támogatásukért. Az estélyek valamennyién szűknek bizonyult egyesületünk nagy terme, olyan érdeklődés mutatkozott a népszerű szerdák iránt.

A Magyarországi Nőegyesületek Szövetségének szombathelyi közgyűléséről, mely a Szövetségnek eddig leginkább látogatott és legsikeresebb vidéki közgyűlése volt, itt i csak azt akarjuk megjegyezni, hogy a mindenképpen sikeres rendezés egyesületünk fiókjának, a Szombathelyi Nőtisztviselők Egyesületének érdeme, mely nagy hozzáértéssel és körültekintéssel végezte igen tekintélyes ottani egyesületekkel az előkészítés és rendezés fáradságos munkáját. Egyesületünket a közgyűlésen az elnök képviselte. Indítványunkra a közgyűlés elhatározta, hogy oly nők számára, akik az államszámviteltani tanfolyamot sikerrel elvégezték, a minősítési törvény értelmében velük betölthető állások megnyitását kéri.

Jogi tanács, perek. Tagtársaink tudják, hogy egyssületünk ügyésze, dr. B e s n y ő Béla, több mint 10 esztendeje látja el díjtalanul jogi tanácscsal egyesületünket és tagtársainkat szolgálati viszonyukból eredő peres ügyekben. Utóbbi időben a tagtársak közül többen egyesületünk igazoló sorai nélkül keresték fel az ügyész urat, sok esetben már akkor, amikor ügyüket megindították és rosszul indították meg. Figyelmeztetjük ennélfogva tagtársainkat, hogy bármilyen, al-

kalmaztatásukkal összefüggő olyan kérdés merül fel, melynél jogi vélemény szükséges, forduljanak sürgősen irodánkhoz. Ha irodánk nem intézheti el panaszukat, akkor mi továbbítjuk az egyesület ügyészéhez.

Nőtisztviselők nyugdíjügye. Kérjünk sürgősen alapszabályokat a Magántisztviselők Országos Nyugdíjegyletétől (V., Báthory-u. 5.) és válasszuk ki a nekünk leginkább megfelelő táblázatot, melynek alapján biztosíthatjuk anyagi függetlenségünket munkaképtelenség és aggkor esetére. Nem az a fontos, hogy nyugdíjképes állásunk legyen, hanem az, hogy jó legyen a fizetés és egyéb feltételek. Nyugdijunkat magunk biztosíthatjuk rendes fizetés mellett, de egészségünket nem szerezhetjük vissza, ha rossz fizetéssel és rossz feltételek mellett nyomorgunk alkalmatlan állásban, a majdani silány nyugdíj reményében.

Vidéki nőtisztviselők

könnyű és rendkívül jövedelmező mellékkeresetre tehetnek szert sorsjegyek részletfizetésre való eladása által. – Ajánlatok „Jövedelem" jelige alatt a kiadóba kéretnek. ::

Vádak.

Írta: Gergely Janka.

Amióta Zola belekiáltotta a világba a megrázó erejű »J'accuse«-t, kedvenc formula a nyílt vádaskodás a fórumon. Persze, Zola csak egy volt, hozzá hasonlítható szellemóriás sem igen található ebben az országban és bizony a megrázó erejű vád, melyet büszkén vall magáénak a hirdetője legtöbbször sötét eredetű rágalommá zsugorodik.

Most, hogy még egyszer elvonultatjuk szemünk előtt a Ferencz József kórházi választások eseményeit, megint találkozunk egy sereg ilyen váddal. Nincs ennek az újságnak annyi betűje, hogy valamennyivel behatóan foglalkozhassunk, csak éppen azokat ragadjuk ki, melyeket legtöbbször hallottunk.

Az egyik vád az volt, hogy mi, a Nőtisztviselők Országos Egyesülete nem érdeklődtünk soha a betegsegélyzés ügye iránt. Ez a vád alaptalan. Az Állami Munkásbiztosító Hivatalban, amely az összes pénztárak felettes hatósága, igen sok dokumentum beszél ennek az ellenkezőjéről. Dátumot csak néhányat hamarjában: 1911. november 19-én, nagygyűlésben követeltük azokat a reformokat, amelyek most mindkét prátprogrannm gerincét adták. (L. Nő és a Társadalom 1911. dec. 1.) Ezt megelőzőleg néhány hónappal több száz pénztártag aláírásával ellátott memorandumban sürgettük a Ferencz József pénztárnál a női kórház felépítését, orvosnők alkalmazását és a Duna-fürdőt. Orvosnőt nyomban alkalmazott a pénztár – egyelőre egyet – a Dunafürdő hamarosan megnyílt, a kórházat pedig az alapszabálymódosítás utánra ígérték. Ez tehát most már esedékes.

A munkahelyiségek egészségügyi felülvizsgálásának kérdését e sorok írója 1907-ben referálta a magántisztviselőkongresszuson. Az első ily irányú statisztikai felvételt egyesületünk készítette el 100 budapesti irodáról. Ezt az anyagot Dr. Steinberger Sarolta tagtársunk dolgozta fel orvosi szempontból az 1912. évi április havában megtartott közgyűlésünkön tartott előadásában.

1913. június 14-én a magántisztviselőtörvény tervezetéhez foglaltunk állást országos nagygyűlésben. Precizíroztuk a szabadságidő és a munkahelyiségek kérdésében elfoglalt álláspontunkat. A kérdés referense Ihrig Lajos dr., a Ferencz József kórház főorvosa volt. Ez a vád tehát alaposan összezsugorodik.

A másik vád az, hogy az Autonom-párt a főnöki érdekeket képviselte. Be kell vallani, hogy jelszónak nagyszerű e vád, agitációs eszköznek kitűnő, csak egy hibája van: Nem igaz. Nem igaz, hogy az Autonom-párt főnöki támogatást kért, nem igaz, hogy főnöki terrorral dolgozott. Szóban és írásban is, tiltakozott ellene elvből és meggyőződésből. Az a 113 főnök, aki az Autonom-párt mellett foglalt állást – sajnos – nem kért a párttól tanácsot. Ha kért volna, a bizalmas körlevél a meg nem irott remekműnek sorát gazdagítja.

Azt is hallottuk,, hogy a radikális párt nagygyűlésén bejelentette egyesületünk egy tagja mindazok csatlakozását, akik a mi egyesületünkből a kórházügy miatt kiléptek. Azon a napon a kilépettek száma egy volt; egy férfi kültagja egyesületünknek, prokuristája egy itteni vállalatnak, aki utóbb a radikális főnöki listán jelölve volt. Azóta felszaporodott a kilépők száma kettőre, azzal a kartárssal, aki a nagygyűlésen ezt a famozus bejelentést tette. A bejelentés időpontjában tehát még tag volt nálunk. A választmány elé egyébként kizáratási indítvány is került ellene az egyesület nyilvános megsértése miatt.

Elhangzott azonban egy vád, amelynek szeretnénk a szemébe nézni – a legnagyobb nyilvánosság előtt. »Feminista« nőtisztviselők néven emlegettek bennünket, nyilván azért, hogy szégyeljük magunkat. Ezt a vádat szívesen vállaljuk. Igen, feministák vagyunk. Nem vakon, kritika nélkül, nem egy-két év óta, amióta divat Magyarországon feministának lenni, hanem nagyon régen, amióta egyáltalán dolgozunk. Aki a nőmozgagaloni történetét ismeri, azt is tudja, hogy a modern magyar nőmozgalom a mi egyesületünkből indult útjára, tudja, hogy egyesületünkből fejlődött ki a nő-

Értesítés!

Teljesen uj zsánert és művészi alkotást mutatott be először **csütörtökön, január hó 1-én az**

„OMNIA"

mozgóképpalota, József-körut 31.

Shylock

a krakói bankár c. 4 felvonásos mimodrámában, melynek cimszerepét

Rudolf Schildkraut

a világ legjobb Shylock-alakitója kreálta csodás művészetcl. A mű szerzője

Felix Salten

a jelenkor legkiválóbb német esztetikusa. – Egyik különös szenzációja e műnek egy istentisztelet a krakói ezeréves zsidótemplomban, mely alkalomból a

Kol-Nidre

orgonakisérettel, művészi hangversenybeü kerül előadásra.

mozgalom mai vezető testülete, a Feministák Egyesülete, de tudja azt is, hogy igen nagy részünk volt a szociáldemokrata munkásnőegylet megalapításában és legelső, 1egküzdelmesebb éveinek munkájában. Igen, mi feministák vagyunk. Képviseljük a nőmozgalomban a kenyérkereső nők nagy tömegét, ugyanazt, amelyet a férfikartársak szakbeli mozgalmaikban is képviselünk. Meggyőződésünk, hogy minden dolgozó nő feminista, legalább a saját személyére nézve, mert mindegyik kartársunk kívánja, hogy megszűnjenek azok az előítéletek és mesterséges korlátok, melyek ma útját állják annak, hogy a munkája kellőképen érvényesüljön csak azért, mert nő. Ezt a mindegyikünknek élő tudatot általánossá tenni, a közvéleménybe belevinni, ennek a felfogásnak érvényt szerezni, ez igenis feladatunk, olyan feladatunk, melyet örömmel teljesítünk mindenkoron.

Munkánknak éppen az adja meg a különös értékét, de az teszi kétszeresen nehézzé, kétszeresen érdekessé is, hogy két területen mozogva egészíti ki önmagát: a tisztviselői kari érdekek szolgálata és a speciális nőtisztviselői érdekek szolgálata kell, hogy egyensúlyban tartsa, támogassa, kiegészítse egymást.

A lappangó feminista öntudat ébresztése és fejlesztése a női kartársakban, a férfi kollegák legtöbbfének megismertetése a feminizmus fogalmával, még sokáig lesz nevezetes része a munkánknak. A napokban is azzal igyekezett az egyik testület lapja a nőket a szakma szerinti szervezkedésre birni és a férfiakat ennek az eszmének megnyerni, hogy a nő kevésbé veszedelmes konkurrens, mint a tisztviselővé előléptetett altiszt vagy szolga, akivel a helyét esetleg betöltik. Az ebben megnyilvánuló felfogás az igazi kollegialitás akkora hiányáról tesz tanúságot, hogy bizony jó lesz női kartársainknak a vegyes testületekben érdekeik képviseletére jobban vigyázni. Jól teszik, ha a mi egyesületünkben gyakorlati útmutatást vesznek ebből.

Ezeket kellett a mostanában felbukkant vádakra elmondanunk.

Egyebekben pedig melegen köszöntjük a győztes pártot és elvárjuk, hogy programmjának megvalósításában is hű marad a saját radikalizmusához és nem csupán azt hajtja végre, amit a régi igazgatóság már elhatározott.

A Nőtisztviselők január 10-iki nagy estélyén a Fővárosi Vigadóban mindannyian ott legyünk.

Új Palatinus-paloták épülnek és készülnek el 1914. évi november l-re a Margithíd mellett a pesti oldalon. Köztudomású, hogy a Palatinus-házakban a lakásépítő technika minden modern vívmánya alkalmazva van, s ezért oly keresettek ezen lakások. A most említett új házak konyháiban gáz-takaréktűzhelyek lesznek, ami tudvalevőleg olcsóbbá teszi a főzést, s a széntüzeléssel járó piszok és füst megszűnik. Tervek és felvilágosítás: Palatínus r.-t. (Rudolf-tér 6. Telefon 121-45 és 123-85.)